

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Pro-iranski teroristi v Libanonu ubili talca podpolk. Williama R. Higginsa — Dejanje baje maščevanje za izraelsko ugrabitev njih duhovnega voditelja — Ogorčenje v ZDA

WASHINGTON, D.C. — Včeraj so pro-iranski muslimanski teroristi v Libanonu sporočili, da so obesili 44-letnega podpolkovnika Williama R. Higginsa, ki so ga bili ugrabili 17. februarja 1988. Takrat je bil Higgins v južnem Libanonu kot vodja skupine opazovalcev pod sponzorstvom Združenih narodov. Teroristi so označili Higginsa za vohuna. Sporočilo o Higginsovem umoru je spremljal videotrak, ki baje kaže Higginsa na vislicah. Zaradi slabe kvalitete videotraka nočejo v Pentagonu uradno potrditi, da gre za Higginsa, vendar ni več veliko dvoma, da je bil ameriški častnik res ubit od teroristov.

Teroristično sporočilo pravi, da je Higginsova smrt neposredna posledica izraelske ugrabitve pretekli petek šejka Abdula Karima Obeida, ki je vodil oziroma bil duhovni vodja neke skupine muslimanskih skrajnežev. Dvanajst izraelskih komandosov je namreč prišlo v južni Libanon in odpeljali Obeida in dva sodelavca. Med zaslišanjem je Obeid že priznal, pravijo Izraelci, da je sodeloval v načrtovanju več terorističnih akcij. Njegova skupina se imenuje »Organizacija zatiranih na Zemlji«. Teroristi so bili zahtevali Obeidovo izpustitev, ko pa Izraelci niso klonili, je bil Higgins ubit. Sedaj grozijo drugi libanonski teroristi, da bodo ubili drugega ameriškega talca, ako ne bo Obeid izpuščen do 11. dop. danes (newyorški čas). Talec Joseph J. Cicippio naj bi sledil Higginso, morda tudi angleški talec Terry Waite.

Predsednik Bush, ki je bil v Chicagu, se je takoj vrnil v Washington, ko je slišal vest o Higginsovi smrti. Sklical je sestanek njegovih najožjih svetovalcev, javno pa močno obsodil barbarsko dejanje. O kakšni ameriški fizični reakciji pa menda ni govora. Nekateri kongresniki sicer trdijo, da bi kongres in tudi ameriška javnost podpirala vojaško in tudi ameriška javnost podpirala vojaško akcijo zoper teroriste, dejstvo je, da bi bila taka akcija v najboljšem slučaju skrajno tvegana, pravijo protiteroristični izvedenci. Bombni napad bi gotovo ubil veliko civilistov tudi, če bi bilo znano dokaj točno, kje se nahajajo teroristi. Izključena je pa najbolj učinkovita alternativa, namreč atentati na dejanske morilce in njih nadrejene.

Benjamin Netanyahu, namestnik zunanje ministra, je izjavil, da njegova vlada ne bo izpustila Obeida in dveh pajdašev. Izraelski namen v ugrabitvi šejka je bil, dobiti koga vplivnega iz vrst teroristov, da bi prišlo do izmenjave izraelskih vojakov, ki jih imajo v svojih rokah teroristi v Libanonu, za Obeida. Izraelci ali niso računali na morebitno reagiranje teroristov zoper ameriške in druge talce, ki so v njihovih rokah, ali so ta možnost ignorirali oziroma je niso hoteli upoštevati. Zato nekateri kongresniki kritizirajo Izrael za ugrabitev Obeida, in tudi Bush je po petkovi ugrabitvi dejal, da takšne akcije ne prispevajo k miru. V Kongresu je bil najbolj kritičen do Izraela sen. Robert Dole, vodja republikanske manjšine.

Jicak Šamir, predsednik izraelske vlade, je obžaloval vest o Higginsovi smrti, drugi Izraelci pa pravijo, da so teroristi Higginsa ubili že julija ali pa decembra lani. Iz videotraka, ki baje kaže Higginsa, namreč ni mogoče ugotoviti, kdaj je bil posnet. Tudi ZDA imajo dokaze, da je Higgins dalj časa mrtev.

Zanimivo pri tem je, da teroristi še niso povedali, kje je Higginsovo truplo. Izraelci pravijo, da je bil šejk Obeid dokaj zgovoren med zaslišanjem. Trdijo, da je povedal imena mnogih teroristov, včlanjenih v Hezbollah organizaciji, in tudi pojasnil zveze z Iranom.

Bivši notranji minister imenovan za novega predsednika poljske vlade — Jaruzelski odstopil kot voditelj komunistične partije

VARŠAVA, Polj. — Včeraj so komunistični poslanci v poljskem parlamentu izbrali 63-letnega dosedanega notranjega ministra gen. Czeslawa Kiszczaka za novega predsednika vlade. Ker imajo komunisti večino v parlamentu, ni dvoma, da bo Kiszczak potrjen. Kiszczak je postal notranji minister 1. 1981 in je sodeloval z gen. Wojciechom Jaruzelskim v državnem udaru, po katerem je bilo neodvisno delavsko gibanje Solidarnost proglašeno za ilegalno. Letos pa je ravno Kiszczak vodil pogajanja s predstavniki Solidarnosti, po katerih je bila Solidarnost zopet legalizirana kot dejanska opozicijska politična stranka. Kiszczak bo moral sedaj sestaviti vlado, ki se bo morala soočiti z ogromnimi gospodarskimi problemi in tudi z opozicijo Solidarnosti in drugih političnih strank in skupin.

Mesto predsednika vlade je bilo odprto zato, ker je postal dosedanji predsednik, Mieczyslaw Rakowski, voditelj komunistične partije. Prejšnji voditelj je bil ravno Jaruzelski, ki je svoje mesto zapustil potem, ko je bil izvoljen za predsednika Poljske. Dejstvo pa je, da so tri najpomembnejša mesta na poljski politični in državni lestvici v rokah komunistov. Reakcija iz vrst Solidarnosti do imenovanja Kiszczaka je bila odklonilna, eden od poslancev Solidarnosti v parlamentu je celo dejal, da bo Kiszczak zadnji predsednik vlade pred prihajajočo »revolucijo«. Inflacija v Poljski je več kot 100-odstotna, kmalu bo vlada privolila v radikalno povišanje cen mesa in drugih potrebščin, kar bo gotovo povzročilo hudo reakcijo javnosti.

— **Kratke vesti** —

Houston, Texas — Prvi večji orkan letošnje sezone bo nocoj prizadel obalni mesti Port Arthur in Galveston. Vremenarji pravijo, da je večji del obale države Teksasa in Louisiane v nevarnosti. Najmočnejši vetrovi so že dosegli hitrost 110 milj na uro. Lokalne oblasti ob obali svetujejo, naj najnižje predele evakuirajo, kajti pričakujejo 10 do 15 inčev dežja in plime do 10 čevljev višje od običajnih.

Moskva, ZSSR — Posebna parlamentarna komisija bo menda obsodila tajni protokol Molotov-Ribbentrop pakta iz leta 1939, po katerem so Sovjeti priključili baltiške republike. Uradno sovjetsko stališče je vedno bilo, da takega protokola nikoli ni bilo in da je šlo za zahodno izmišljotino. Komisija pa je ugotovila, da protokol eksistira. Protokol bo objavila in ga proglasila za neveljavno, v baltiških republikah pa trdijo, da je bila njih priključitev ZSSR zaradi protokola neveljavna oz. nezakonita. Ni pa misliti, da bo sovjetsko vodstvo resno vzelo zahtevo za popolno neodvisnost oz. odcepitev baltiških republik.

New York, N.Y. — Prosti padec dinarja se nadaljuje. Ta teden je ameriški dolar vreden 21401 din, prejšnji teden je bil tečaj »le« 19626 din za dolar.

Iz Clevelanda in okolice

Dan upokojencev na Pristavi—

Klub upokojencev Slovenske pristave priredi svoj piknik v nedeljo, 6. avgusta. Ob 12.30 bo č.g. John Kumše daroval pri kapelici na Orlovem vrhu sv. mašo. Nato bo kosilo, priljubljene pečene piške in izvrstna svinjska pečenka z vsemi prilogami. Zatem pa bo prijetno srečanje in kramljanje s starimi in novimi prijatelji in znanci. Vsi, prav vsi vljudno vabljeni! Pristrčno dobrodošli!

Poletni farni piknik—

V nedeljo, 13. avgusta, ima fara Marija Vnebovzeta svoj poletni piknik na Slovenski pristavi. Ob 12.30 bo sv. maša, sledilo bo kosilo

Romanje ZOD v Lemont—

Rezervacije za avtobus za romanje ZOD v Lemont 12. in 13. avgusta sprejemajo: za sv. Kristino in sv. Lovrenc Mary Gerl (261-1316), za sv. Vid Amalija Košnik (881-4957) ali Kristino Rihtar (391-6545), za Marijo Vnebovzeto pa Rose Bavec (531-6167) ali Pavla Adamič (481-8263).

Piknik Slovenske šole—

Zaznamujte že danes nedeljo, 20. avgusta, za letni piknik Slovenske šole pri Sv. Vidu na Slovenski pristavi. O pikniku bomo še poročali.

VREME

Pretežno sončno danes z najvišjo temperaturo okoli 84° F. Sončno in vroče tudi jutri, z najvišjo temperaturo okoli 92° F. V četrtek spremenljivo oblačno z možnostjo krajevnih neviht. Najvišja temperatura bo okoli 88° F.

Novi grobovi

Donald J. Urbancic

V petek, 28. julija, je v Robinson Memorial bolnišnici v Ravenni, O., nenadno umrl 52 let stari Donald J. Urbancic, rojen v Clevelandu, mož Marie, roj. Timperio, oče Karine in Karin, sin Josepha (pok.) in Mary Urbancic, brat Dolores Ceccarelli. Pogreb bo iz Želetovega zavoda na E. 152 St. danes, v torek, v cerkev sv. Pavla dop. ob 9.30 in od tam na Kalvarijo.

John J. Macek

Dne 27. julija je v Meridia Euclid bolnišnici umrl 76 let stari John J. Macek, živeč v Collinwoodu, rojen v Sharonu, Pa., mož Josephine, roj. Aleska, oče Patricie Bonk, 2-krat stari oče, do svoje upokojitve zaposlen pri McDowell-Wellman. Pogreb je bil iz Želetovega zavoda na E. 152 St. včeraj, v ponedeljek, s sv. mašo v cerkvi sv. Jeroma. Pokopan je bil na pokopališču Vernih duš.

(dalje na str. 7)

Krofi—

To soboto od 8. zj. dalje bodo prodajale krofe članice Oltarnega društva pri sv. Vidu in sicer v Društveni sobi avditorija. Pridite!

Skupno sv. obhajilo—

Oltarno društvo sv. Vida bo imelo skupno sv. obhajilo to nedeljo, 6. avg., pri osmi sv. maši. Popoldan sestanka ne bo. Za romanje ZOD v Lemont je še nekaj prostora v avtobusu. Tel. št. za prijavo so v drugem oglasu v tej rubriki.

KRES praznuje 35-letnico—

V nedeljo, 3. septembra, bo Folklorna skupina Kres praznovala svojo 35-letnico z večerjo in nastopom v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Vstopnice za večerjo (\$15 na osebo) si lahko rezervirate, kot tudi mize, če pokličete tel. št. 481-5621. Dobite lahko tudi vstopnice samo za nastop. Večerjo bodo servirali ob 4. pop., sledil ob 6.30 bo nastop, za ples in zabavo bo igral Tone Klepec orkester.

Fantje na vasi vabijo—

Vsakoletni koncert Fantov na vasi bo letos v soboto, 9. septembra, ob 7h zvečer v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Za ples po koncertu bo igral Alpski sekstet. Vstopnice so po \$6 in so že v predprodaji in svetujemo, da jih rezervirate vnaprej. Za vstopnice pokličite enega sledečih:

Mark Jakomin 289-2559

Janez Sršen 946-9607

Tomaž Slak 881-1725

Kampanjski izlet—

Sinoči je kampanjska organizacija župana Georgea V. Voinovicha imela letni izlet na ladji Goodtime II. Letos izlet ni bil izključno za etnične skupine, povabljeni zraven so bili tudi uslužbenci mestne uprave. Zadnja javna povpraševanja v Ohio kažejo, da sta republikanska guvernerska tekmeča Voinovich in Taft skoro enako močna, na demokrati strani — guverner Celeste ne more po ohijski ustavi zopet kandidirati — pa se vsi kandidatje še niso uvrstili. Letošnji jesen bodo v mestu volitve za novega župana — po desetih letih kot župan Voinovich ne išče ponovne izvolitve — in ni še jasno, kateri bodo glavni kandidatje. Okrajni komišener Timothy Hagan in državni senator Michael White sta že začela s kampanjo, Haganov glavni tekmeč med belci utegne biti Benny Bonnano, menda bo kandidiral tudi sporni predsednik mestnega sveta George Forbes. Izvoljenih bo tudi vseh 21 mestnih odbornikov. Tako odborniki kot župan služijo štiri leta. Volitve za guvernerja bodo šele prihodnje leto.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 012400)

James V. Debevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche
American Home Slovenian of the Year 1987: Paul Košir

NAROČNINA:

Združene države:

\$36 na leto; \$21 za 6 mesecev; \$18 za 3 mesece

Kanada:

\$45 na leto; \$30 za 6 mesecev; \$20 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$48 na leto; za petkovo izdajo \$28

Petkova AD (letna): ZDA: \$21; Kanada: \$25;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$28

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$36.00 - year; \$21.00 - 6 mos.; \$18.00 - 3 mos.

Canada:

\$45.00 - year; \$30.00 - 6 mos.; \$20.00 - 3 mos.

Foreign:

\$48.00 per year; \$28 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$21.00 - year; Canada: \$25.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published Tuesday & Friday except 1st 2 weeks in July & the week after Christmas

No. 55 Tuesday, August 1, 1989

Spomenka Hribar

Drugačen začetek bivanja slovenskega naroda

Pomembna razlika med deklaracijo iz leta 1917 in današnjo partijo in alternativo najbolj moti suvereno bivanje slovenskega naroda

(II. del)

Kdo in zakaj odklanjajo Majniško deklaracijo 1989?

Ni čudno, in menim, da je prav zato **Deklaracija** naletela na odpor, ne le pri oblasteh (partiji), ampak tudi pri delu t. i. alternative, ki se še ni osvobodila strahu in manjvrednostnih kompleksov, ki (še?) ni sposobna vzeti svoje eksistence nase — v neodvisnosti od partije — in ne eksistence svojega naroda kot svojega in suverenega. Kajti nedvomno je suvereno bivanje nekega naroda hudičevo naporna »stvar«, še posebej — res — za majhen narod. V tem strahu, v tej neosvobojenosti vidim glavni vzrok za odklanjanje **Deklaracije** s strani »alternative«, in njeno iskanje vseh mogočih razlogov za vzvišeno zmrdovanje nad njo. Razlogi, s katerimi opravičujejo svoja odklonilna stališča do **Deklaracije**, so različni:

— Poudarjanje suverenosti slovenske države da pomeni zahtevo po odcepitvi od Jugoslavije... in mi smo majhni in nepomembni in to da bo grozno... Toda nek narod ni suveren le tedaj, ko reče »ne, nočem živeti v tej državi«, temveč tudi tedaj, ko reče »da, hočemo živeti v tej državi«. Toda pod takimi in takimi pogoji!

— Suverena da je tudi Romunija, pa je na znotraj, do svojih državljanov totalitarna. To je res. Saj mednarodno pravo zgolj »konstatira« obstoj, **legalnost** neke države. Toda to pravo je še vedno utemeljeno na kantovskem principu avtonomije posameznika, (ne pa na njegovi nedotakljivosti!), ki pa mora biti državi pokoren, in je suverena in nedotakljiva le država. V **Deklaraciji** pa je suverenost utemeljena prav na spoštovanju človekovih človekovih pravic in svoboščin; v temelju tega spoštovanja pa je **zavedanje** človekove apriorne nedotakljivosti, ker je vsakdo enkratno in nepovljivo bitje (zato ga nihče, niti država niti partija ne sme zavoljo drugačnega mišljenja, nacionalnosti... ne ubiti ne maltretirati!). Iz takšnega pojmovanja človeka je izvedena demokracija, ki vključuje politični pluralizem in družbena ureditev, ki je v skladu z naravnimi danostmi in v skladu s človeškimi zmožnostmi državljanov, se pravi, na **zavedanju** meja, tj. svetosti življenja. Suverenost, kakor je v **Deklaraciji** utemeljena, torej prav predpostavlja vse tisto, v imenu česar bi se ji nekateri odpovedali. Zaradi primera Romunije. Ne da bi premislili vprašanje, ali je — sicer legalna — totalitarna država (Romunija itd.) tudi **legitimna**? **Ali ne reducirajo** legitimnost na legalnost!

— Deklaracija da s poudarjanjem slovenske suverenosti izključuje iz svoje srede ostale ne-slovenske državljanke.

Zlatomašniško slavlje v Kansasu

MILWAUKEE, Wis. - Morda je tole poročilo o praznovanju zlate maše župnika Ivana Lavriha v kraju Fowler, tam v jugozahodnem kotu te države, že malo pozno. Če pa navežem na dejstvo, da je v nedeljo, 23. julija, zlatomašnik za slovenske prijatelje in znance ponovil zlato mašo pri Mariji Vnebovzeti v Clevelandu, potem tole poročilo ni ravno pozno.

O Lavrihovem življenju, zlasti o njegovih doživljajih v hudih letih državljanske vojne v Sloveniji, je napisal daljše poročilo g. župnik Jože Cvelbar v Ameriški Domovini 20. junija. K temu naj dodam le, da je o svojih dramatičnih doživljajih Lavrih precej povedal v knjigi »Črne bukve«.

Po prihodu v Kansas l. 1949 je bil Ivan Lavrih najprej kaplan na treh farah, po štirih letih pa je postal župnik, torej dobil je svojo župnijo. Tako je postal dobro znan pri duhovnikih in pri petih škofih, zlasti pa pri vernikih, kar je pokazala udeležba pri zlati maši v nedeljo, 9. julija, ob 4h popoldne. K tej slovesnosti je prišlo 36 kansaških duhovnikov, nekateri precej od daleč. Mnogo vernikov je prišlo iz kraja Liberal, ki je že prav v jugozahodnem delu Kansasa, ker je tam zlatomašnik zgradil novo cerkev, šolo in sestrsko hišo. Največ udeležencev slavja pa je bilo iz njegove sedanje fare.

Prišli so tudi trije slovenski duhovniki: prof. dr. Jože Gole iz Milwaukeeja, iz Montane Jože Mavsar, ki je sedaj generalni vikar v mestu Helena in obenem župnik predmestne fare (je eden od dveh preživelih članov pobite Mavsarjeve družine), ter Lavrihov nečak Rafko Kralj, župnik v Velikih Laščah v Sloveniji. Ti trije so somaševali z zlatomašnikom, skupaj s škofom Schlarmanom, ki je predsedoval liturgiji ter zlatomašniku tudi pridigal. Za podlago je vzel prvo berilo za nedeljo: Kot se je prerok Izaija trudil za dušni blagor svojega ljudstva, tako je tudi zlatomašnik Lavrih skrbel za svoje vernike ter jih vzljubil. Njegovo delo je bilo zgledno, le njegov jezik pri pridigah ni bil »naš«, pa tudi »njegov« ne, je hudomušno pripomnil škof. (Pri tem je mislil na polomljeno angleščino, s katero smo vsi imeli po prihodu v to deželo težave. Dodam pa naj, da so bili begunski duhovniki na najboljšem, ker so v prvih letih v Ameriki maševali točno tako kot so prej doma — v latinščini! Ali kot mi je v tistih časih rekel tu stari Mejačev oče: To mi je pa všeč, da je maša v Ameriki prav taka, kot je bila doma.)

V drugem delu pridige je

škof svoje besede naslonil na pismo sv. Pavla Korinčanom: Kot je bil sv. Pavel vesel duhovnega napredka svojih judovskih rojakov, tako je bil naš zlatomašnik vesel napredka zaupanih mu vernikov, 10 let v svoji domovini in 40 let v Kansasu, v zavesti da je ena in ista Cerkev tu, kot je v njegovi domovini. Škof je tudi povedal, da je zlatomašnik delal in še dela v štirih škofijskih odborih, torej je polno zaposlen. (Naj mi bo dovoljeno omeniti, da so zlatomašnika nekoč povabili za predavanje učitelji krajevne organizacije NEA — National Education Association. Ta je znana kot zelo svobodomiseln, vendar so učitelji tam doli odkrili, da je župnik Lavrih sposoben tudi njim povedati kaj tehtnega in pametnega.)

Naj tu malce posežem nazaj: Psalm za to nedeljo sta v slovenščini zapela Lavrihova nečaka župnik Rafko in prof. Marjan. Izredno občuteno, pobožno in lepo obenem je bilo. Evangelij pa je temperamentno prebral g. Mavsar, kot bi bil ne le lektor, ampak tudi igralec obenem. Z gibom roke je dajal poudarka evangeljskim besedam. Po povzdigovanju — pri tem so bili vsi duhovniki v prebiteriju — je del mašnega besedila prebral v slovenščini g. Rafko.

Po sv. obhajilu je spregovoril dr. Gole in orisal življenjsko pot zlatomašnika. Zlasti je poudaril, da je rastel v senci zaslužnega stiškega samostana, ustanovljenega že v 12. stoletju, nato njegovo šolanje na ljubljanski klasični gimnaziji ter v bogoslovju. Orisal je dobo in ozračje, v katerem se je oblikoval mladi duhovnik Lavrih.

Zlata maša je res bila prava prilika, da so številni udeleženci zvedeli o vsem tem iz prijetno kratkočasnega nagovora. Proti koncu tega je dr. Gole predstavil slovenske goste: generalnega vikarja Mavsarja, oba nečaka iz Slovenije, gospo Štefko in Jožeta Smoliča iz Clevelanda (ga. Štefka je bila v domovini sosedja Lavrihovi). Nato je omenil, da je njega (Goleta) pripeljal v Fowler Jaka Beznik, da bi brez njega ne on ne Janez Grum ne prišla na to slavlje. Iz kanadskega Lethbrida sta prišla (z Mavsarjem) Ivan Boh in Franci Šifrer, ki je bil odgovoren za vožnjo. Iz kansaškega Manhattna je prišel prof. dr. Franče Oražem in ga. Slava. (Oražem je ugleden profesor na agrikulturnem oddelku kansaške univerze v tem kraju.)

Za tem so vsi v cerkvi prisotni Slovenci, duhovniki in laiki, tudi obe gospe, šli pred klopi

na desni strani ter zapeli obe kitici slovenske »Zlatomašnik bod' pozdravljen«. Kasneje so farani dajali priznanje temu petju. (Nisem čisto gotov, da je bilo res imenitno, ker smo pač prišli od štirih vetrov. Vendar se je drugi dan na snemalnem traku slišalo kar dobro.)

Pr eden je škof dal svoj žegen, je zlatomašnik stopil pred mikrofon, se zahvalil škofu, duhovnikom, Kolumbovim vitezom, ki so v svojih paradnih oblekah tudi pripomogli k slavlju, vsem sodelujočim pri pripravah, vsem gostom in slovenskim prijateljem.

Omeniti moram, da je med mašo zgledno prepeval pevski zbor, ki ga je vodil domačin Larry Leis, profesor petja na kolegiju na Floridi. (Fantje in dekleta fare so Leisa povabili in zbrali denar za stroške njegovega potovanja, kar je bilo izredno presenečenje za zlatomašnika.) Prijetno sta zvenela Sanctus in Agnus Dei (očitno ima pevovodja smisel za stare latinske umetnine), še bolj pa Panis Angelicus. Izredno lepa je zvenela Ave Maria, solo na violino ob spremljavi klavirja. Za konec pa zahvalna pesem. In ko je sprevid z zlatomašnikom in škofom odhajal iz cerkve, je zadonela »How Great Thou Art«.

Pri glavnih vratih se je zlatomašnik vsedel na visok stol (noge ga dajejo) in sprejemal čestitke vernikov ter se jim zahvaljeval.

Po končani liturgiji v cerkvi so šli udeleženci v farno dvorano na kosilo. Povabljenih je bilo 460 ljudi, ki so domala vsi prišli. Slovenski gostje smo tudi tam zapeli nekaj narodnih, kar je pri navzočih bilo sprejeto s priznanjem. In mnogi so rekli, da je bilo zgledno, da smo na to slavlje prišli od daleč in tako obiskali svojega slovenskega rojaka.

Vsi slovenski prijatelji smo bili zlatomašnikovi gostje še v ponedeljek. Čeprav smo se srečali po mnogih letih, smo se lepo ujemali. Tolikšna slovenska družčina je bila za zlatomašnika prijetna sprememba, ker redkokdaj kak Slovenec zaide v jugozahodni del Kansasa. (Nekaj kratkih let mu je delal družčino slovenski upokojeni duhovnik Jeraša, ki je pokopan v Fowlerju.) Dodati pa moram k temu, da sta za naše telesne potrebe skrbeli dve sila spretni kuharici, ga. Štefka Smoličeva in Mrs. Mary, ki sedaj gospodinji zlatomašniku. Pri strežbi jima je spretno pomagal prof. Marjan (menda se je učil strežbe na Putifarjevem dvoru, ali pa ga je žena po poroki takoj vzela v šolo za strežbo...)

Ker je v Cvelbarjevem članku tiskarski škrat zapisal kar z debelimi črkami, da je zlatomašnik devetdesetletnik, si bo dnn 2. avg. zjutraj najbrž rekel: »Šestnajst polnih let mi še manjka do 90 let«. Daj Bog, da bi jih dočakal, vsaj pa svojo biserno mašo. In do snidenja prijatelj naj pride spet vsaj v dveh ali treh letih.

J. Grum

To je **Deklaraciji** pač podtaknjeno, kajti eden od temeljnih pogojev slovenske države je prav v **družbeni ureditvi**, ki bo ... v skladu s človeškimi zmožnostmi državljanov Slovenije — in ne le Slovencev. Sele narod, ki se počuti in je suveren v vprašanih svojega obstoja, državljanke ne-Slovence gleda kot ljudi, ki ga ne ogrožajo. Saj njihove prisotnosti ne občuti kot prisotnosti »večinskega« naroda (ali »a-nacionalnega« »delavskega razreda«, t.j. partije). Iz strahu, iz ogroženosti se poraja sovraštvo ne iz osvobojenosti od strahu in duhov-

(dalje na str. 3)

Dan upokojecev na Slovenski pristavi

CLEVELAND, O. - Klub upokojecev Slovenske pristave vabi na piknik to nedeljo, 6. avgusta, vse svoje članice in člane, njihove družine, prijatelje in znance.

Ob pol enih (12.30) popoldne bo na Pristavi sv. maša, katero bo daroval župnik Marije Vnebovzete č.g. John Kumše. Sv. maša se bo darovala za naše pokojne člane, posebno pa še za naše bolnike. Po maši bo na razpolago kosilo, pečene kokoši in svinjska pečenka. Naše pridne članice prosimo, da bi prinesle kaj domačega peciva.

Klub vabi še posebno vse tiste, ki so pred 40 leti prišli iz taborišč v Ameriko, našo novo domovino, da se nam pridružijo na ta dan. Saj se tako malokdaj vidimo! Pridite in se posebite s starimi prijatelji. Ves dobiček tega piknika bomo darovali Slovenski pristavi.

Lani je klub na svojem pikniku počastil, danes že pokojno, najstarejšo članico Apolonijo Košir, letos pa bo počaščen najstarejši član kluba, Lojze Gosar, ki je že dopolnil 93 let.

Naš pesnik, g. Lojze Bajc, je Gosarjevemu atu napisal pesem, ki spremlja ta članek.

Ob koncu misli, izraženih v pesmi, naše iskreno voščilo atu Gosarju, naj Bog Vas med nami še dolgo živi, naj leta visoka Vam bodo prijetna, ostane zdravi do konca vseh dni. To Vam želijo vsi člani Kluba

upokojecev na Slovenski pristavi, Vaši hčerki Mary in Tončka z družinama, in prijatelji tu v Clevelandu in širom Amerike in Kanade!

U.F., tajnik

Gosarjevemu atu

Kot bi odprla knjiga se bogata in spregovoril bi Gosarjev ata, življenjska pot — ni bila nič vsakdanja, zato zasluži čast in vsa priznanja.

So zgodbe vojnih dni v grenkosti lepe, v viharni zimi, tja čez ruske stepe, zaupanje v Boga ga vedno je bodrilo, in srce z vero, upanjem mu je ovilo.

Vojak, ki teže borbe nosil je junaško, je bil od tja poslan na fronto laško, po sreči je izpadel od topovske hrane — zato sovražnik zviti živega zajame.

Cez leta sončni žar prodre oblake črne, in ata zdrav se spet domov povrne; oj zemljica, vsa dobra in domača — pod rodni krov spet sreča se povrača.

Zdaj delu se posveti neumorno, družinico ustvaril si je vzorno, oral je polje v novi mirni dobi, in bil vodnik in vzor kot se spodobi.

Le kratka b'la je atu zemlja sreča — odšla za vedno žena je ljubeča... Zdaj sam pogumno se z družino ukvarja, in dobre vzgoje nič ne zanemarija.

Tegobe prve vojne druga je nadkrila, slovensko zemljo tujca sta si razdelila; in za nameček še rdeča lava — cvetoče domovine je poplava.

Edini sin je vrnjen iz Vetrinja, kot bilo bi še včeraj, ata se spominja — molitev za vse drage mu sladi trpljenje, saj to odkup za večno je življenje.

Zdaj v novi domovini spet drevo je v cvetju, v svobodi rast duhovna v varnem je zavetju, v zatonu sončnih dni — je lahka pot v strmino, domov k Očetu v srečno domovino.

Lojze Bajc

Drugačen začetek bivanja slov. naroda

(nadaljevanje s str. 2)

ne prostosti.

— Da sta v Deklaraciji kot izhodiščni, temeljni zahtevi postavljeni slovenska nacionalna samobitnost in državna suverenost in da je vse drugo postavljeno v funkcijo afirmacije nacionalne suverenosti in samobitnosti. No, besede »samobitnost« v Deklaraciji sploh ni. Govorjenje o tem, da je »vse drugo« postavljeno v funkcijo nacionalne suverenosti, pa je sprevačanje dejstev, zapisanih v njej: suverenost slovenske države je lahko le posledica spoštovanja človekovih pravic in svoboščin, demokracije s političnim pluralizmom. Na tem »vse drugo« je slovenska suverenost, za katero se Deklaracija zavzema, prav utemeljena.

Različna stališča o teoriji demokracije

Vztrajanje na »formalni demokraciji«, ki da je »prazna forma brez vsebine« je konec koncev zagovarjanje teorije »en človek — en glas« — vsekakor pa je v teoretski zagati, kako to »teorijo« teoretično ovreči. Ovreči pa je ni mogoče, če v svojo teorijo ne vzdigneš tistega, kar si potisnil v slepo pego: narodnost. Na politični ravni je »nacionalnost« res le ena od državljskih pravic in svoboščin, na eksistencialni ravni pa je njen pomen globlji: skoz materin, »domač« jezik mi je razumljiv in tako odprt in »domačen« svet. Vztrajanje na narodnem v tem smislu ni provincialna zaplankanost, ampak je zavedanje tistega, korenin, iz česar in prek česar sem šele človek — prebivalec sveta, svetovljan. Potiskanje eksistencialne ravni narodnosti na raven »samorazumljivega« in enačenje s politično ravni pomeni narodno podrejanje kakršnikoli že politični pragmatiki. Toda eksistencialno in politično sta dve različni ravni; njuno enačenje je bistvo (kakršne koli) ideologije. Tudi ideologije demokracije »državljana«.

Takšno pojmovanje demokracije ima tudi teoretsko »napako«, če naj tako rečem. Na ravni teoretske tematizacije je demokracija res enakost ne glede na raso, spol, versko, politično prepričanje... Šele tako moreš utemeljiti, da so ljudje enakopravni, čeprav so v resnici različni. Toda v živem življenju to ne pomeni, da moraš in smeš od živega človeka vse to odmisli, temveč nasprotno: da bi bila teorija demokracije sploh uresničena, pomeni, da moraš družbeno življenje urediti tako, da je posameznik enakopraven z

(dalje na str. 4)

KOPRSKI ŠKOF METOD PIRIH je med nedavnim obiskom Clevelanda in okolice prišel tudi v Slovenski dom za ostarele na Neff Road in si to 150-posteljno zavetišče podrobneje ogledal. Ga. Anica Knez, ki vodi oddelek za »Medical Records« v Domu za ostarele, je škofa spremljala po zavetišču in ga predstavila mnogim stanovalcem in stanovalkam ter ga seznanila s to ustanovo. Škof se je srečal tudi z upravnico Doma, go. Agnes Jerič Pace, v Dom sta ga pa pripeljala prof. dr. Karl B. Bonutti in urednik A.D., ki je letos predsednik Domovega direktorija. Na sliki vidite škofa z go. Knez. (foto: urednik)

V spomin vetrinjskemu župniku Jožefu Mussgerju

Sprejel je begunce z ljubečim srcem

(Ta članek iz koroškega lista »Nedelje« je č.g. Vinko Zaletel poslal ge. Ani Gaber, ki nam ga je poslala za objavo. Gotovo se mnogi, ki so se nahajali v Vetrinju in okolici ob koncu druge svetovne vojne in pozneje, sedaj pok. župnika Jožefa Mussgerja spominjajo.

Vedno smo hvaležni tistim in se jih spominjamo, pri katerih smo v žalosti ali nesreči našli razumevanje, sočutje inso nam po svojih močeh skušali pomagati. Takega človeka se spominjamo tudi v sedaj rajnemu žpk. Mussgerju.

Nekdanji vetrinjski župnik je umrl v ponedeljek, 10. julija, po daljši bolezni v 90. letu starosti. Rojen je bil župnik Mussger na Štajerskem, v duhovnika pa je bil posvečen 25. junija 1922 v celovski stolnici. Deloval je v več koroških farah, med drugim v Pliberku, Celovcu, na Rebrci, od leta 1928 do leta 1982 pa je bil župnik v Vetrinju. Tako je postal priča, kako je ta kraj ob koncu druge svetovne vojne postal izhodišče ena največjih tragedij v zgodovini slovenskega naroda.

Maja in junija 1945 sta ob splošnem veselju nad končano vojno in propadom nacizma pri mnogih nastopila strah in groza. Zapustili so svoj dom in domovino, da bi si ohranili življenje in krščansko izročilo. Plaz beguncev se je valil preko meja, največ preko Ljubelja na Koroško in se ustavil na Vetrinjskem polju. Okoli 25.000 beguncev, civilistov in vojakov je zasedlo tedaj še prazno polje in prostore zapuščenega vetrinjskega samostana. Večina je živela na prostem, le nekaj pod zasilnimi šotori ali kjer koli so našli streho. Upravo tega velikega taborišča so vodili Angleži.

Begunci — brezdomci pa so našli v Vetrinju dvoje dobrot. Najprej starodavno in častitlji-

vo Marijino svetišče, ki je postala vsem skupno duhovno središče. Ob njem pa župnika, ki jih je sprejel z ljubečim srcem. Sicer ni mogel veliko pomagati, toda storil je vse, kar je bilo v tistih razmerah sploh mogoče. Odprl jim je vse mogoče prostore, prevsem pa jim je odprl svoje očetovsko srce. Posebno je skrbel za premnoge duhovnike, da so mogli maševati. Veliko vredno je bilo to, da je znal slovensko in da je tudi rad govoril slovensko.

Posebno je čutil z njimi, ko so Angleži predali domobranca komunistom in gotovo v vsej zgodovini te cerkve ni bilo v njej toliko molitve in solza. Matere, žene, bratje in sestre so srčne bolečine izlivale v srce Žalostne Matere Božje. Kakor je ona imela mrtvega sina v naročju, tako so čutile, da je sovražstvo in brezboštvo njihove drage poslalo v smrt.

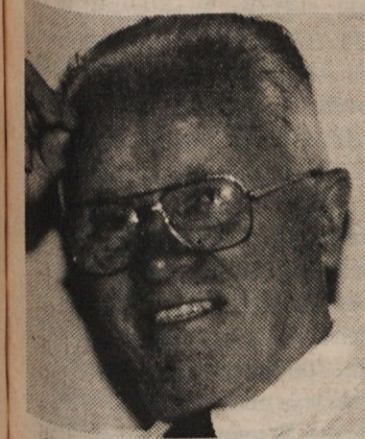
Mnogi Slovenci, ki so sedaj raztreseni po širnem svetu, se spominjajo blagega župnika. Z nekaterimi je imel še povezo in prav sedaj je g. Anton Gaber iz Chicaga vprašal, če g. Mussger še živi in kje je. Spominska plošča, ki jo je g. Mussger dal vzdati v steno blizu oltarja, bo še poznim rodovom pričala o tej največji slovenski tragediji.

Pogreb rajnega župnika je bil v petek, 14. julija, na celovškem pokopališču Annabichl. V imenu slovenskih beguncev se je ob krsti župniku Mussgerju zahvalil bilčovski dekan Poldej Kassl. Omenil je, da je rajni dal beguncem na razpolago župnišče in cerkev, da so lahko molili. Delil je z njimi »čas in kruh« in tako izpolnil naročilo »Bil sem begunec in si me sprejel«.

Naj žrtve bratskega pokola in brezboštva izprosijo našemu narodu spravo, mir in svobodo. Z njimi naj tudi g. župnik Mussger uživa večno gostijo pri Božjem Jagnjetu!

NAZNANILO

Z žalostjo v naših srcih vam dam vedeti, da se je za vedno od nas poslovil 24. maja 1989. moj ljubi mož in oče šestim otrokom

STANKO KNAUS

Rojen je bil v vasi Retje, Loški Potok, 1. decembra 1909. Njegova smrt nas vse je zelo presenetila. V bolnišnici je bil 9 dni. Namesto da bi šel drugo jutro domov, je šel v resnici domov — v večno domovino — k Bogu!

Kako moje srce pogreša mehko Tvojih besedi, pogreša moč ljubezni Tvoje, pogreša topli žar oči.

O, da bi mogla moč skovati, ki bi prinesla mi nazaj obličja Tvojega milino in blagodejni Tvoj smehljaj.

Zalujoči Tvoji,
Paula Knaus z družino
Peoria, Ill., 1. avgusta 1989.

RDEČE JEZERO IN SLOVENC

1858 1888 1838 1988

Namen teh vrstic je: seznaniti se, ne toliko z Rdečim jezerom, kot s slovenskimi misijonarji, ki so delovali (v okolici Rdečega jezera) med Indijanci v stoletju po 1850.

Rdeče jezero je največje v Minnesoti. Razdeljeno je v Gornje in Spodnje. Nadmorska višina prvega je 1175 čevljev, drugega pa 1174 čevljev. Vanju se izliva več manjših rek in potokov. Okolica je zaznamovana na zemljevidu z **Indijanska rezervacija**. Kakih 50 milj proti jugu je **Itasca državni park**, sredi katerega je malo jezerce (Itasca jezero), ki je smatrano kot začetek velike reke Mississippi. Na vseh straneh tega parka je ozemlje posejano z večjimi in manjšimi jezери. Poleg gori imenovane rezervacije sta še dve večji: Bela zemlja (White Earth) in Leech jezero (Leech Lake Reservation). Semkaj je neumljeno ravnanje s prvimi prebivalci Severne Amerike spravilo iz vzhodnih pokrajin številne indijanske rodove, ki so bili prepuščeni samim sebi, brez prave oskrbe in pomoči s strani svetne in cerkvene oblasti. Vendar so se prav počasi razmere začele izboljševati tako z ene kot druge strani.

Ko je leta 1852 prišel naš rojak **Franc Pirc** v Minnesoto, mu je tedanji škof v St. Paulu, Cretin, zaupal skrb za Indijance v ogromni, vso Minnesoto obsegajoči škofiji (166.000 kv milj). Misijonar Pirc je deloval najprej 16 let v Michiganu med Ottawa Indijanci. Le s težavo mu je detroitski škof Lefevre dovolil, da zapusti njegovo škofijo, saj je bil za Baragom najbolj delaven misijonar. Baraga ga je zgubil za svoje ozemlje samo eno leto pred imenovanjem za škofa.

Čeprav 66 let star, se je Pirc z mladeniškim navdušenjem lotil nelahkega dela v severnem delu prostrane dežele, kjer je živelo 36.000 Indijancev, in kamor so se začeli naseljevati tudi novi naseljenci iz Evrope. Pirc si je izbral za prvo postojanko Crow Wing. Blizu proti jugu je bila vojaška postojanka **Fort Ripley**. Oblast jo je postavila tja tri leta prej (1849) z namenom, da vzdržuje red med vojskujočimi se Očipvejci (severno) in Sioux (južno). Poveljnik postojanke je dal Pircu vso zaslombo. Odstopil mu je 20 akrov zemlje, da zgradi cerkev. Za zavetnika ji je dal sv. Frančiška Ksaverija, svojega godovnega patrona. Od tu je Pirc razvijal svoje misijonsko delovanje naslednjih 20 let.

Saj bi bilo zanimivo, vsaj na kratko brati o Pirčevem misijonarjenju in čudovitih dogodivščinah, pa se naj omejimo rajši na Rdeče jezero, od koder so indijanski poglavarji večkrat prišli prosit očeta Pirca, naj vendar pride med nje, ker so bili pripravljene sprejeti sveto vero. Tamkajšnja indijanska naselja so oddaljena od Crow Winga 400 do 600 milj. Patrom benediktincem je prepuštil vse druge postojanke, sam pa je želel samo to, da zadnja leta svojega življenja podari izključno Očipvejcem ob Rdečem jezeru. Pri tem lepem načrtu naj bi mu pomagal mlajši Lovrenc Lavtižar, ki se mu je ponudil v pomoč na njegova stara leta.

Lovrenc Lavtižar je prišel v Ameriko z Barago leta 1854 in je deloval domalega štiri leta v prvem Baragovem misijonu Krivo drevo. Lavtižarju je Bog dal velike talente: z lahkoto se je naučil indijanskega jezika, bil je neumoren delavec in svet duhovnik.

Michigan je zapustil 14. junija 1858 in došel v Crow Wing 12 dni kasneje. Svojemu duhovnemu sobratu Juriju Volču je zapisal: »Presenečen sem bil, ko sem zagledal čvrstega in zdravega moža, ki še vedno zmore več kot kak mlad misijonar. Oče Pirc lahko delajo ves dan v svojem vrtu ali pešajo dolge ure ali kaj drugega delajo kot je pač potrebno.«

Dogovorila sta se o načrtu, ki ga je gojil Pirc že dolga leta: začeti z misijonskim delom med Indijanci ob Rdečem jezeru. Na dolgo pot sta se odpravila 3. avgusta 1858. Potovala sta enajst dni in dospela na cilj nn predvečer Marijinega praznika Vnebovzetja. Tamkaj sta ostala do začetka oktobra. Pirc je krstil v tistih dneh 11 oseb. Pred povratkom v Crow Wing je Pirc dal Lavtižarju na razpolago: da se vrne z njim, da se nastani kje med obema postajama ali pa ostane v novem misijonu. V tem slučaju pa mu je močno priporočil, naj nikar ne zapuščata misijona in naj počaka z obiski oddaljenih krajev do pomladi, ko se bo Pirc vrnil.

Oče Lovrenc ni izgubljal časa in ni mu bilo dolg čas za trenutek. Poučeval je indijanske otroke in odrasle po njihovih bližnjih naseljih. V domovino je poslal pismo na Zgodnjo Danico s prošnjo, naj bi ga podprli v njegovem obubožnem misijonu. Rojaki so se velikodušno odzvali in mu v na-

slednjih treh mesecih poslali nad 400 dolarjev. Toda komaj se je domovina seznanila z njegovim misijonom ob Rdečem jezeru, so že zvedeli za njegovo prezgodnjo in žalostno smrt.

Dne 3. decembra 1858 je bilo lepo sončno jutro, ko se je Lavtižar podal na daljšo pot onstran zamrznjenega jezera (kakih 20 km). Tamkaj je zbral nekaj Indijancev, jih poučeval in govoril o načrtih za naslednja leta. Namesto da bi sprejel povabilo domačinov, naj se ne vrača tako pozno nazaj v svoj misijon, in ko je zavrnil ponudbo, da bi mu dali spremstvo, ga je na poti zasegla snežna nevihta. Utrujen od dopoldanske poti in zaposlenosti, morda še oslavljen od nezadostne prehrane in slabo oblečen je obnemogel obležal na ledu malo pred svojim domom. Zakurili so bili celo ogenj, da bi mu kazal smer. Naslednje jutro so ga našli nedaleč od brega. Roke je imel prekrizane na prsih, njegova duša pa je bila na toplem pri Bogu.

Obvestili so Pirca, ki je naročil, naj truplo takoj prepelejo v Crow Wing. Pokopal je Lovrenca na pokopališču poleg cerkvice dne 26. decembra. Lastnoročno je naredil beli križ in pri tem točil bridke solze. Tolažila ga je le misel, da ga je Bog poklical k sebi, ker je bil zrel za nebesa.

Škof Kenneth Povish je povedal o Lavtižarju leta 1972: »V crookstownski škofiji imamo o. Lavtižarja za mučenca gorečnosti. Njegov spomenik stoji na dvorišču misijona Rdeče jezero; spomin nanj ohranja tudi slikano okno v kapeli škofijskega upravnega poslopja.«

Tako se je za Pirca in Očipvejce ob Rdečem jezeru žalostno končalo leto 1858. Pirc jih je lahko obiskal le poredko, saj je bil spet sam v tej obširni deželi. Tudi potem, ko je Pirc pripeljal s sabo iz domovine Buha, Tomazina in več drugih pomočnikov, mu ni bilo mogoče takoj odstopiti enega za delo ob Rdečem jezeru.

Ignacij Tomazin in Franc Pirc

Mladi misijonar je prišel v Minnesoto s Pircem, ki je leta

V BLAG SPOMIN

OB 39. OBLETNICI, ODKAR JE V GOSPODU PREMINUL NAS LJUBLJENI OČE, BRAT IN STRIC

ANTON CHANDEK

Izdihnil je svojo plemenito dušo dne 2. avgusta 1950.

39 let je že minilo, odkar si, dragi, šel od nas; vedno svež spomin je na Te, pogrešamo Te vsaki čas.

Sladka nam je misel na Te, na ljubeči Tvoj nasmeh; na besede ljubeznive, ki imel si jih do vseh.

Žaluoja:

DRUŽINA

Cleveland, O., 1. avg. 1989.

Drugačen začetek bivanja slov. naroda

(nadaljevanje s str. 3)

drugimi, čeprav je te in te rase, spola, nacionalnosti, verskega in političnega prepričanja — ne pa živega človeka reducirati na »idejo« demokracije. »Teorija« en človek en glas pa zahteva prav redukcijo živih, različnih ljudi na abstraktnega človeka, ki naj bi bil Človek-Državljan, brez določene rase, spola, nacionalnosti, verskega in političnega prepričanja... Isto je z ideologijo proletarca, ki trdi, da je proletarec »brez domovine«, da »imajo vsi proletarci enake interese«, da »proletarec nima nič«, da »mora pozabiti svoj materin jezik«... Ko to »teorijo« proletarca kot teoretsko »idejo« spremeniš v »Idejo« in jo preneseš v živo življenje, to pomeni, da živijo ljudi, delavci, ki imajo vsak svojo domovino, svoj jezik in v različnih okoljih različne interese, **reduciraš** na »idejo« proletarca. Kaj to pomeni, smo doživeli. Proletarizacija celih narodov, enakost v revščini, onemogocanje materinega jezika...

Tisti torej, ki se zavzemajo za »formalno demokracijo abstraktnega državljana«, delajo iz teorije demokracije ideologijo: Le nadomeščajo ideologijo Proletarca z ideologijo »abstraktnega državljana«; logika pa je ista. Ni čudno, da so prav tisti, ki postavljajo »demokracijo na prvo mesto«, in hkrati zavračajo nacionalno državnost in suverenost, danes bliže partiji/oblasti, kakor pa »nacionalisti, nacionalkulturniki« itd. In to tisti partiji, ki je kot Partija glavna ovira za sprostitev v demokracijo! Tako jo hote ali nehote podpirajo v njeni neodločnosti tako pri dopuščanju političnega pluralizma kakor pri zavzemanju in realiziranju nacionalne suverenosti in državnosti. In pravne države, ki ne bi bila skregana z naravnim pravom.

Res pa je, da je tolikšno poudarjanje nacionalne suverenosti pogojeno s konkretnimi, nevzdržnimi razmerami v Jugoslaviji. Toda teh razmer vendar ni mogoče odmisлити! Res je tudi, da — če bi imeli demokracijo, če bi bil prostor oblasti prazen oziroma dostopen za vsakogar in ne tako, kot je zdaj, ko je v njem nepremakljiva Avantgarda (z vojsko), ki se razteza do samega vrha »zveze« — bi se tudi vprašanja suverenosti postavljajo drugače. Oziroma bi bilo že rešeno! Saj je državna suverenost tista, ki z ene strani na demokraciji temelji, z druge pa jo varuje.

Nič ni narobe, če so o teoriji demokracije in nacionalne suverenosti različna stališča, prav nasprotno! Dobro pa bi bilo, če bi pristaši takšne (ideologije) demokracije, preden se nasploh zmrdujejo nad suverenostjo in državnostjo, pojasnili, kako si predstavljajo pri na (ne nasploh!) spoštovanje človekovih pravic in svoboščin kot temelja političnega pluralizma, če vse to ne bo zavarovano s civilno državo, in kako se upreti posegom (jugo)partijsko-vojaškega monolita v civilno in politično življenje, če država Slovenija ne bo suverena? Iskanje odgovorov na ta vprašanja zadeva nas vse. Toda kaj naj iskalki odgovorov na ta vprašanja sploh najdejo, če sektašijo in zasmehujejo možne odgovore drugih, ne da bi sami eksplicirali svoje?

Za toleranco prosim, prijatelji!

1863 obiskal domovino, da si poišče pomočnikov za obširno misijonsko polje. Takrat je bil še bogoslovec. Edini duhovnik je bil Jožef Buh. Z njim so prišli še: Jakob Trobec, Janez Žužek, Alojzij Plut, Janez Tomazevič, Jakob Ehrlah; iz nemške Avstrije pa še Katzer, Stren, Berghold, Pauletic in Spath.

Po vrnitvi iz starega kraja dne 25. aprila 1864 se Pirc ni mogel okoristiti takoj s svojo pripeljano čredo. Buh je dobil nalog, naj skrbi za bogoslovce v St. Pavlu. Trije so bili posvečeni proti koncu leta, Tomazin pa je moral počakati do pomladi, ker je bil še premlad za posvečenje. Buh je kmalu prevzel delokrog ob jezeru Winnibigoshish, Žužek pa je bil dodeljen v pomoč Pircu.

Škof Grace je sklical vse duhovnike za poletje 1864 v Št. Pavel na duhovne vaje, ob ključku katerih so obhajali **Zlato mašo** Pirčevo.

Po mašniškem posvečenju je Ignacij Tomazin nadomestil Žužka in postal desna roka ostarelega misijonarja Pirca. Skupaj sta odprla še nekaj misijonskih postaj, eno ob Leech jezeru, drugo ob Cass jezeru.

V času okoli leta 1865 se je

naselilo nekaj nad 50 Slovencev v kraju, ki se imenuje sedaj Sv. Štefan, in v Kraitown blizu Albany. Prvikrat je bila sveta maša pri sv. Štefanu 23. aprila 1871. Dne 26. decembra je Buh blagoslovil preprosto cerkvico v čast sv. Štefanu, farnemu zavetniku. Pozimi leta 1867 je Pirc s Tomazinom obiskal Indijance ob Sandy jezeru. Pot na saneh je bila dolga: 100 milj in deset dni. V oktobru je posvetil novo cerkev v Crow Wingu. Za misijonarja Pirca je bila to velika nedelja. Križ, zastava, številni Očipvejci, vojaštvo od postojanke in Pirc z Buhom in Tomazinom, trije veliki Slovenci. Pridigali so v angleščini, francoščini in očipvejščini.

Leta 1871, ko je Pirc prevzel mali misijon v Rich Prairie, je bil že starček z 86 leti. Tam je ostal do leta 1873, ko je 6. septembra zapustil postojanko, ki se danes imenuje Pierz, in po nekaj tedenskem počitku pri svojem sorojaku Jakobu Trobcu v Wabashi, v družbi spremljevalca Tomazina prišel v svoj rodni kraj Kamnik. Umrli je v Ljubljani dne 22. januarja 1880 v starosti 95 let.

Karel Ceglar SDB
Ave Maria (avgust 1989)

(nadaljevanje in konec prihodnji torki)

Grdina—Cosic Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300
28890 Chardon Rd. 944-8400
1053 E. 62 Street 431-2088

V družinski lasti že 86 let

KANADSKA DOMOVINA

ZAKAJ TOLIKO MAMIL?

TORONTO, Ont. - Skoraj ni dne, da ne bi bilo slišati kaj slabega. In med temi slabimi vestmi je na dnevnem redu tudi, koliko so zasačili mamili, kako so psi zavohali to prepovedano blago v prtljagi, v avtomobilih ali skrito na najbolj zvit način kje drugje. In od kod vse to? Ni nobena skrivnost, da vse to prihaja od različnih smeri. V to nezakonito kupčevanje so zapletene predvsem države, ki so več ali manj pod sovjetskim vplivom. Pred kratkim so celo na Kubi ropotali zaradi tega posla in padle so glave generalov. In to je več kot dokaz, kako je Kuba pomagala uničevati mlade ljudi po ameriških mestih.

Kaj pa v Torontu? Je to naše mesto še tako varno kot pred nekaj desetletji? Na žalost je treba priznati, da imamo tudi v Torontu to uničevalno družbo.

Ni dolgo tega, ko sem bila na sestanku za naš predel mesta. Skoraj nisem mogla verjeti, kar sem slišala. Ljudje, ki se pečajo z mamili, izrabljajo najrazličnejše prilike in kraje za prodajo. Vse jim pride prav, od šolskih dvorišč do raznih tako imenovanih »cafe« v bližini uličnih križišč. Parki niso več varni, ker leže po tleh vse mogoče igle. Pred dvajsetimi leti kaj takega ni bilo tu v Torontu. Varno je bilo iti v park in po cestah je bil red in mir. Danes je pa vse drugače.

So nekateri predeli mesta, ki so znani po tem trgovanju z mamili. Trenutno je to križišče Bloor-Landsdowne. Trgovci se pritožujejo, da jim to škoduje pri njihovem delu. Ljudje, ki žive v tistem delu mesta, se tudi nič kaj pohvalno ne izražajo o tej kupčiji z mamili.

Veliko skrb povzroča to tako policiji kot županu. Radi bi naredili red in obdržali mesto varno in čisto. Ni pa lahko zatreti tega smrtonosnega posla. To je res pravo uničevanje življenj. Hudobni duh ima res veliko moč in dela zmedo, kjerkoli in kakorkoli jo more. Kdo bi si mislil, da bo tako daleč prišlo do uničevanja človeških življenj in na tak način, kot je to videti sedaj.

»The Fatima Crusader« ima v zadnjih dveh številkah precej podatkov o tem razpečevanju

mamil pod naslovom: The Soviet Orchestrated Global Drug Network. Med drugim je tudi zapisano, da je namen uničiti mlade ljudi, da ne bodo imeli nobene volje, da ne bodo ljudje s pametjo in da jih bodo na ta način uničili. Tako kroži po svetu marihuana, kokain, heroin, »speed« ipd. In vse to je sedaj v rokah in pod nadzorstvom mafije in raznih kartelov mamil v Kolumbiji.

Vse je pa začelo v začetku šestdesetih let pod vlado Hruščova. Že v korejski vojni sta Kitajska in Severna Koreja proizvajali opij in heroin za uničevanje ameriških vojakov na Koreji.

Komunisti so imeli celo raziskovalno komisijo, ki naj bi ugotovila dalekosežne posledice uporabe mamil na zdravstveno stanje prebivalstva, na šolstvo, na gospodarstvo, na proizvodnjo, na obveščevalno službo in na obrambo. Vse to so premlevali in prišli do zaključka, da se bo dalo najhitreje uničiti Združene države, Kanado, Francijo in Zvezno republiko Nemčije.

Države, ki pomagajo pri tem podtalnem delu, so predvsem Kuba, Nikaragua, Bolgarija, Vzhodna Nemčija, Češkoslovaška, Madžarska, Poljska, Romunija, Severna Koreja in Vietnam.

Načrtno razpečevanje mamil se je pa začelo po letu 1958, torej po kubanski revoluciji. Ko so stremili Kubanci, so začeli s proizvodnjo in prodajo mamil v Združene države. Tja so pa prevažali preko Kanade in Mehike.

Že leta 1961 je češkoslovaško obrambno ministrstvo dobilo naročilo od Sovjetske zveze, da je treba kubansko delovanje razširiti po vsej Latinski Ameriki. Tako se je razpečevanje mamil razširilo na Mehiko, Panamo, Kolumbijo in Argentino.

In že pred letom 1970 je imela sovjetska obveščevalna služba sezname o ljudeh, ki so pokvarjeni in ki imajo odgovorne službe po raznih državah ameriškega kontinenta. V Moskvi so pa tajno razpravljali že leta 1962, kako oslabiti demokratični svet in kako dobiti denar s prodajo mamil za vohunsko službo. Sklenili so, da se je treba vreči nad mladi-

no z mamili in jo tako uničiti, da ne bo za nobeno rabo. Načrt je seveda ostal tajen. Le ljudje na vrhu organizacij so vedeli za to podlost.

Če pa gremo še malo bolj nazaj v zgodovino, zvedo, da je že Lenin napovedal, kako bodo uničili Ameriko: orožje da bodo mamila in perverzno spolno življenje. V angleščini je zapisano takole: »We will corrupt America from within by drugs and sexual perversion so that their people will no longer have the will to resist. The United States will fall into our outstretched hands like a ripe fruit.« (Rev. Albert J. Herbert, S.M., Prophecies, the Chastisement and Purification, str. 120).

Ni pa to vse, Poleg teh peklenških uničevalnih načrtov, so tudi božji načrti in božja ljubezen, ki ima tudi svojo moč in svoj vpliv prav v današnjih časih. In tudi o tem je marsikaj zapisano v raznih knjigah.

Marija Markeš

Slovenska igralska skupina Toronto

TORONTO, Ont. - Eno leto je že poteklo od prve predstave (Glavni dobitek) nove igralske skupine, katere namen je ohranjati odrsko kulturo, zbirati in vzgajati nove mlade talente, ki bi v bodočnosti ustvarjali in prinašali slovenski skupnosti iz zakladnice odrske umetnosti.

Slovenske ljudske igre in drame, klasične komedije, mladinske igre in pravljice, kratki prizori itd... Vse to kulturno bogastvo je sedaj last SISTa. Gg. Franc Sodja in Tomaž Mavrič, Lojze Ponikvar st., ge. Zinka Brunšek in Zofka Križman so novi skupini podarili preko sto najrazličnejših dramatskih del. G. Mavrič je poskrbel za primeren prostor, kjer so shranjene te knjige in sezname. Precej časa smo porabili za pregled in ureditev celotnega seznama. Delo so opravile ge. Zinka Brunšek, Francka Nagode in Anica Resnik.

Sedaj je vse gradivo shranjeno v prostorni omari v župnišču pri Brezmadežni v New Torontu in čaka pridnih režiserjev in navdušenih igralcev, da prikličejo na slovenske odre zgodbe iz preteklosti.

Anica Resnik

Božja Beseda (7-8, 1989)

Dvajset let Baragovega odbora

Za Baragovo stvar delajo zagnanci po vsem svetu

Za večje poznanje našega misijonskega škofa Friderika Baraga in njegovo prištetje k blaženim so se Slovenci zavzemali doma in na tujem že pred prvo svetovno vojno. Pred drugo svetovno vojno je bilo na Brezjah veliko zborovanje, s katerega so poslali na pristojna mesta posebno peticijo, da bi Cerkev čimprej postavila Baraga na oltar. Decembra 1940 je nastala v Ljubljani na pobudo gorečega duhovnika Janeza Kalana »Baragova zveza«. Do marca 1945 je njen odbor imel 39 sej. Ko je aprila Kalan umrl, je prenehalo tudi delovanje te zveze.

V spremenjenih razmerah po vojni je o Baragu pisal verski list Oznanilo. V tujini je nadaljnjih 20 let širil poznanje škofa Baraga mesečnik Ave Marija, ki izhaja pri frančiškanih v Lemontu v ZDA. V okviru južnoameriške Baragove zveze je dr. Filip Žakelj vrsto let izdajal Baragov vestnik. V Argentini je izšlo več brošur o Baragu. Tam je dr. Frank Jaklič oskrbel tudi drugo izdajo Baragovega življenjepisa.

Po 24 letih premora za načrtno delo pri Baragovi zadevi pa je bil 11. 4. 1969 na pobudo prelata dr. Fajdiga ustanovljen v Ljubljani Baragov odbor. Prevzel je gradivo pokojnega frančiškana Aljančiča in arhiv Baragove zveze ter skušal dati nov zagon delu za Baragovo beatifikacijo. Petnajst let ga je vodil prelat prof. dr. Vilko Fajdiga, pred smrtjo pa izročil v roke nasledniku, šempeterskemu župniku dr. Joštu Martelancu. Odboru je stal ob strani z veliko naklonjenostjo nadškof dr. Pogačnik, za njim pa Baragov rojak nadškof dr. Šuštar.

Poleg predsednika, ki je vicepostulator Baragove zadeve za slovenske škofije, je bila jedro odbora delovanja manjša skupina odbornikov, ki so redno prihajali na sejo. Po potrebi so večji ali daljši čas sodelovali z njimi tudi drugi odborniki, širši krog sodelavcev, ki so se ob delu začrtovale. Vseh 20 let sta bila predsedniku ob strani župnik Marijan Arhar (tajnik) in msgr. Zdravko Reven (arhivar in tiskovni referent).

Sodelovala sta pokojni župnik Ivan Pavlin in župnik Janko Oblak. Veliko sta naredila tudi župnik Andrej Makovec (zlasti raziskovanje rodovnika) in kanonik Miha Zevnik (zlasti raziskovanja pričevanj o Baragu in skrb za Baragove oddaje na vatikanskem radiu). V prvih letih sta delala v odboru tudi lazarist prof. dr. Franc Rode in prof. dr. Vilko Novak. Od frančiškanov sta prihajala na seje zlasti p. Franci Seničar, p. Mirko Silvester. Povojni tisk je pregledoval in izpisoval župnik Vinko Klemenc. Veliko raziskovalnega dela je opravil dr. Andrej Pirš, ki je tudi vrsto let oskrboval s članki radio Vatikan. Drugi sodelavci: salezijanec Mirko

Žerjav, župnik Miha Žnidar, Jože Milčinovič.

Za uspeh Baragovih dni so si veliko prizadevali župniki župnij, ki so spored pripravile: za Zevnikom dobrniški župnik Jože Šuštar, trebanjski dekan Franc Zaplata, stražiški župnik Ciril Berglez s kaplani, novomeški prošt Jože Lap, moravški župnik Jože Mrvar in za njim Viktor Primožič, Jože Vidic v Cerknici. In še drugi. Za proslavami, ki so bile trikrat v Dobrniču, je bil Baragov dan 1978 v Trebnjem, 1979 v ljubljanski stolnici, 1980 v Metliki, 1981 v Šmartnem pri Kranju, 1982 v Novem mestu, 1983 v Ljubljani pri uršulinkah, 1984 v Stari Loki, 1985 v Cerknici, 1986 v Moravčah, 1987 v Kamniku, 1988 v Ribnici na Dolenjskem.

Odbor si je prizadeval za postavitev Baragovih obeležij (npr. kipa v Trebnjem, plošče v Metliki, plošče v ljubljanski stolnici, kažipot v Mali vasi pri Dobrniču, Moletove freske v kapiteljski cerkvi v Novem mestu, okna v Moravčah in Zadobrovi, za postavitev slik v Rimu, za ohranitev drugih obeležij). Dalje je večkrat izdal spominske podobice, nekatere z molitvijo za Baragovo beatifikacijo. V Dobrniču so pripravili tri razglednice s spominom na Barago.

Iz sejnih zapisnikov je razvidna stalna skrb za zbiranje in ohranjanje Baragovih predmetov in stvari, ki so v zvezi z njim. Med temi je treba omeniti zlasti ureditev in oskrbo Baragove sobe v Baragovi rojstni hiši v Mali vasi.

V dvajsetletni dobi delovanja odbora je izšla vrsta knjig o Baragu. Na prvem mestu so Rebulove, ki so izšle deloma pri Mohorjevi družbi v Celovcu, deloma pri Mohorjevi v Celju, Pirševa disertacija o duhovnem liku tega slovenskega velikana, dalje Baragova pisma (Gregorič); dr. Pirš je pripravil tudi prevod Baragovih statotov za duhovnike. Žal se ni uresničila pobuda za kritično izdajo Baragovih spisov. Odbor si je prizadeval seznaniti širšo javnost s knjižicami o Baragu, njegovem delu in njegovem svetniškem liku. Z »uslišani« je budil zaupanje v priprošnje Baraga v štiristranskih prilogah v Prijatelju (izšlo jih je 12).

Seveda je odbor tudi spremljal in skušal usmerjati potek postopka na kongregaciji za svetnike v Rimu. V izredno pomoč mu je bil pri tem p. Bruno Korošak, pa tudi drugi, ki so zlasti pomagali za ureditev vseh potrebnih postopkov. Zapisnik sej omenja številne intervencije pri ameriških škofih ob njihovem obisku v Sloveniji, v Rimu in sicer. Odbor je bil stalno v zvezi z Ameriško Baragovo zvezo in njenimi prireditvami, z rajnim Jožetom Godino in p. Bertrandom Kotnikom.

Odbor se ne more posame- (dalje na str. 7)

Hranilnica in Posojilnica »Slovenija«

618 Manning Ave., Toronto • 531-8475	739 Brown's Line, New Toronto • 255-1742	125 Centennial Pkwy N. Hamilton • 578-7511
torek-sreda 10am-3pm	torek-sreda 10am-3pm	petek 4pm-8pm
četrtak-petek 10am-8pm	četrtak-petek 12am-8pm	sobota 10am-1pm
sobota 10am-1pm	sobota 10am-1pm	

Vam nudi sledeče ugodnosti: dnevno obrestovanje vlog (Plan 24) • pogojne vloge (Term Deposit) • hranilne vloge z življenjskim zavarovanjem (shares/savings) • čekovni račun (P.C.A.) • odprta osebna in hipotečna (mortgage) posojila • R.R.S.P. • "line of credit" • "travellers cheques" • "money orders" • "utilities".

SLOVENIA PARISHES (TORONTO) CREDIT UNION LIMITED

Kanadski rojak! Dopisujte v Ameriško Domovino!

P. Bernardin Sušnik

ARHITEKT JOŽE PLEČNIK

VI. del

Ko smo si ogledali družino, iz katere Plečnik izhaja, si je treba ogledati še njegovo šolsko izobrazbo. S to Plečnik ni imel sreče. V letih 1878 do 1882 je obiskoval II. mestno petrazredno osnovno šolo, potem se je pa vpisal v prvi razred gimnazije. Pa ga ni končal — še pred koncem leta ga je zapustil.

Vzrok je bila izjava njegovega kateheta prof. Zupana, o kateri piše Plečnik sam svojemu prijatelju arhitektu Alfredu Castellizu l. 1919: »Bože, tudi jaz sem bil nekaj časa v gimnaziji, pa mi je dejal gospod profesor, katerega pustno nedeljo in njegov 90. rojstni dan pravkar proslavljajo: 'Čez vas sem napravil križ'...« (Tukaj se je verjetno vtihotapila napaka za deset let — Tomo Zupan je bil takrat star šele 80 let, umrl je v tridesetih letih star čez 90 let). Vendar ta napaka ni bistvene važnosti.

Ta boleči dogodek odkriva razmere v teoriji in praksi tedanjega srednjega šolstva, ko so se do malega brez izjeme vsi umetniško nadarjeni otroci slabo odrezali. Učni sistem jim je bil do kraja nenaklonjen. Učne metode so bile popolnoma neosebne. Temeljile so na mehničnem obnavljanju in na utrudljivem prizadevanju, da bi si zapomnili. Predmeti vsega tega prizadevanja so bili v mnogočem zastarani, vsebinska plat pouka pa je bila enostranska in naklonjena »zlatemu« povprečju.

Zanimivo je, da se ta opažanja arhitekta Mušiča popolnoma skladajo s tem, kar je Plečnikov sodobnik, profesor in duhovnik Janko Mlakar zapisal v svojih spominih. Popisu je profesorja Kermavnerja, ki je učil klasično grščino, pa jim ni znal približati lepote Homerja, ampak je zahteval dobesedne prevode. Z redkimi izjemami je za takratne gimnazijske profesorje veljal posmehljivi nemški pregovor: Gott weiss alles, der Professor weiss alles besser — Bog ve vse, profesor ve vse bolje.

Kje je vzrok Plečnikovega poloma v gimnaziji? Kosta Strajnič pravi, da je mladi

gimnazijec raje risal in slikal, kot pa se učil. Zdaj že pokojni umetnostni zgodovinar France Stele pa dodaja, da je med poukom bolj opazoval način profesorjevega gibanja in oblačenja, kot pa poslušal predavanja. Oboje jima je baje zaupal Plečnik sam.

Plečniku je bila torej delno po krivdi šole, delno po krivdi njegove lastne usmeritve odvzeta možnost, da bi si pridobil splošno in globljo izobrazbo, ki jo je kljub vsem slabostim dajala gimnazija, posebno klasična. Vendar je to nadomestil pozneje, v dunajskih letih s pomočjo obeh bratov, posebno starejšega Andreja in to z veliko vztrajnostjo in s tem, da se je odpovedal vsem prijetnostim, ki jih dajeta življenje in družabnost.

Zanimivo pa je, da je Plečnikov polom v gimnaziji njegovega očeta sicer prizadel, vendar si je po svoje tudi odahnil, saj je bilo s tem rešeno vprašanje pomočnika pri mizarški obrti in dediča te dobro vpeljane obrti. Plečnik naj bi pač postal odličen mizarški mojster. Zato je oče posvetil veliko pozornost njegovi vzgoji.

Toda človek obrača, Bog pa obrne. Umetniško nadarjeni fant je želel vse kaj drugega. Sam pravi: »Ko sem bil mlad, bi bil grozno rad postal slikar, vendar mi ni bilo usojeno. Kolikokrat sem bil tepen zaradi tega in da me niso dobili, sem hodil risat pod streho.« Oče je, kot kaže, uvidel, da sinu ni več treba nasprotovati, saj mu ne preostane nič drugega, kot da prevzame njegovo delavnico in jo dvigne na višjo raven. Uvidel je tudi, da bi mu bila risarska umetnost pri tem koristna. Zato ga je dal v uk Ferdu Veselu. Pa je bil ta uk le kratkotrajen — zamero je povzročil učitelj. Plečnik je bil pač samorastnik in ni prenesel, da bi ga kdo silil v kalupe. Šele ko je prišel v roke pravemu njegovemu navdihu, se je pustil oblikovati.

Plečnik je doživel v gimnaziji svoj prvi neuspeh in je potem štiri leta čemel doma in

kot vajenec pomagal očetu. Medtem sta njegova brata, starejši Andrej, poznejši duhovnik in mlajši Janez, poznejši profesor patologije na ljubljanski univerzi dobro zmagovala šolo in si s tem ustvarjala pogoje za boljšo prihodnost. V tem času se je poglabljala z melanholijo obtežena občutljivost in nekljubovalnost. Ampak z vztrajno pomočjo obeh bratov, posebno starejšega Andreja, se je krepila druga plat Plečnikovega značaja: strogost glede razumevanja življenja in resna samostojnost, vendar ne brez pretiranega zaupanja v samega sebe.

Marijan Mušič to označuje takole: »Ta dvojnost se je kasneje vselej kazala v Plečnikovi biti, ki je dragocena v svoji občutljivosti. Iz nje je črpal navdih, iz nje pa je tudi izviral nekljubovalnost in nebojevitost. Bil je zelo odvisen od vsakokratnega razpoloženja, kar je tudi odsevalo v njegovem delu. Sam Plečnik pravi: »Kot arhitekt bi želel, da bi bili vsi bolj trdi kot jaz. Jaz sem mehak in se rad podam. To je zame arhitekta najstrašnejša napaka.«

Toda čeprav se zdi, da Plečnik včasih obupava (to bomo videli iz njegovih pisem iz Italije), vedno vselej začneja znova. Pri tem mu pomaga njegova kraševska narava. V njej išče okrepčila, da se spet zvedri nebo in se mu vrne samozavest. Mušič to pravilno ocenjuje: »Med skromnostjo in precenjevanjem je le korak: morečo pobitost, ki bi naj lahko pognala iz občutljivosti, zatro v kali trdo delo, ognjevito navdušenje, himnična hvalnica arhitekturi kot božje poslanki in kroni umetnosti. Sredi zvitorepega nasprotovanja, sredi obrekovanja, ki ga kdaj pa kdaj ogroža, se dvigajo otoki v globoki veri utrjenega obstoja, stvaritve neponovljive, vzvišene poezije.«

Leto 1880 je Plečnikov oče Andrej postal ljubljanski meščan. S tem mu je bilo dano lepo priznanje za njegove neoporečne osebne lastnosti in za zgledno raven njegove obrti. Zato je upravičeno pričakoval podpore, če bi jo potreboval v zvezi s svojo obrtjo in naslednikom v njej. In ta je prišla. Sinu Jožetu, našemu arhitektu, ki je imel za seboj več kot vajeniško dobo, je bilo dovoljeno, da se v šolskem letu 1886/87 vpiše kar v drugi letnik oddelka za stavbno obrt triletne obrtno nadaljevalne šole, ki je bila pod okriljem cesarsko kraljeve višje realke v Ljubljani.

Plečnik je pridno hodil v šolo, doma pa delal v mizarški delavnici pod strogim in skrbnim očetovim vodstvom. Mušič navaja ocene iz njegovega spričevala od 15. julija 1880, kar nam daje tudi vpogled v strukturo te šole: npravstveno ponašanje: pohvalno; obiskovanje šole: zelo marljivo; nauk o stavbarstvu ter stavbno in prostoročno risanje: pohvalno; fizika: zadovoljivo; kemija 2. tečaj: zadovoljivo; mode-

Komentar...

Kdo bo koga?

Članek, ki sledi, je izšel kot uvodnik v tedniku »Teleksu« dne 20. julija 1989 izpod peresa Uroša Mahkovca. Gledanje na razmere v SFRJ je silno pesimistično in ta pesimizem je splošno prisoten v komentarjih in analizah, ki jih objavlja še vedno zelo odprti slovenski tisk. Ur.

Jasno je, da so za usodo Jugoslavije od razvitih držav najbolj zaskrbljene naše sosede. Tako je Giulio Andreotti v Parizu popolnoma pravilno opozoril, da je Jugoslavija objektivno veliko bolj del Evrope kot pa recimo Poljska ali Sovjetska zveza — tako zgodovinsko (prvi radikalnejši reformni posegi v socializem) kot tudi geografsko (meje z Italijo in Avstrijo).

Na drugi strani pa postaja znotraj Jugoslavije iz dneva v dan bolj jasno, da se naša država ne zna ali pa ne more odločiti, katere Evrope deli hoče postati. Tako na primer srbski ekonomski prepoved temelji na domoljubju (ideologiji) namesto na kapitalški logiki (ekonomiki črpanja kapitala za perspektivne projekte na svetovnem trgu).

Tako se na primer severozahodni del države vse bolj naslanja na Zahod, ki mu je objektivna danost (sosodstvo), in pri tem težko razume, da drugi deli države tega ne morejo razumeti.

Ti pa tako še vedno vidijo del svoje perspektive v klirinški ekonomiji, ki običajno, povedano malce poenostavljeno, predeluje dolarje v rublje (iz razvitega sveta uvaža tehnologijo in del surovin, končne izdelke pa pošilja na Vzhod). Čar klirinške logike je v nizki produktivnosti, zgrešenih naložbah, kavbojski ekonomiji in spodbujanju inflacijske spirale. Kot imajo razvitejši deli jugoslovanskega gospodarstva od hiperinflacije objektivno prednost, tako jo manj razviti s svojim ravnanjem in miselnostjo generirajo.

Vendar pa je problem Jugoslavije kritična masa njene ekonomike in ekonomije, ki je na strani nerazvitih. Od tod tudi izvira najnovejša politična igra, v katere so ti prišli zapletati zvezno vlado. Do tedaj se je večina poskusov za reformiranje jugoslovanskega gospodarstva razbila na čereh peščice politbirokratov, ki so znali vedno pravilno oceniti, da jim lahko take reforme še kako ogrozijo oblastne položaje. In, resnici na ljubo, ti politbirokrati so bili bratsko in enotno porazdeljeni med vse republike in pokrajini.

Današnje razmere so še veliko bolj brezupne. Povojni oblastniki počasi izginjajo na smetišče zgodovine, na njihovo mesto so prišli sadovi njihove desetletje trajajoče vladavine. Ta oblast in njena logika sta v tem času vzredili popolnoma nov sloj ekonomske birokracije, ki danes zaseda ključna mesta v produkcijskem procesu države. Politkomisarski sloj, ki je v povojnih letih nadziral produkcijo, pa je zaradi svoje inkompetentnosti ni mogel povsem obvladati, je zamenjal novi sloj ekonomskih birokratov, ki jim ni primarni cilj ustvarjanje dobička, ampak si predvsem prizadevajo obdržati svoja podjetja malo nad vodo, s čimer ohranjajo lastni položaj. In v tem početju so zelo suvereni.

Podpora Markoviću, ki jo je dobil od najrazvitejših držav sveta, je lahko kaj piškava. Eden od trenutnih problemov jugoslovanske politične kombinatorike je tudi ta: tisti, ki mu bo uspelo vsaj minimalno obrzdati inflacijo, si bo še isti hip pridobil neznanske simpatije večine Jugoslovancev.

liranje: zadovoljivo.

Takrat so se pota začela odpirati. Jože Plečnik je dobil državno štipendijo 300 goldinarjev na leto, da bi mogel obiskovati državno obrtno šolo v Gradcu. S tem mu je bila utrta pot k višji strokovni izobrazbi, ki jo je dajala umetna obrtna šola in izjemoma tudi k najvišji, kakršno je dajala akademija upodablajočih umetnosti na Dunaju s svojimi tremi oddelki: za slikarstvo, kiparstvo in arhitekturo.

Kaj je pomenilo takrat 300 goldinarjev na leto? Poskušal sem preračunati. Pokojni Valentin Tomc, ki je v šestdesetih letih, ko sem bil kaplan v Šiški v Ljubljani hodil maševat k nam in je bil v začetku tega stoletja kaplan v Višnji gori, je pripovedoval, da ga je pot iz Višnje gore v Ljubljano in nazaj, zraven pa še obilno kosilo v takrat najboljšem ljubljanskem hotelu Unionu stalo 1 goldinar. Po približnem preračunavanju (hrana je bila ta-

krat veliko cenejša, kot je danes), bi to bilo nekako \$8.000 letno pri sedanjih cenah. To je Plečniku zadoščalo za skromno sobo, hrano v poceni gostilnah, takse v šoli in še kako potovanje domov.

Sam Plečnik piše svojemu prijatelju arhitektu Alfredu Castellizu leta 1929 o teh graških letih takole: »Presedlal sem in prišel v Gradec. Zdi se mi, da je bila tista štipendija takrat prav in dobro, morda tudi posrečeno žrtvovana. Tam, v Gradcu, so me kmalu uporabili. Risal sem v Theyerjevem ateljeju veliko po delopustu in ob nedeljah. Ta Theyer je sicer renesansist, a ščepec Schmidtovega prahu je le na njem ostal, in prav to mi je bilo pri Theyerju tako drago! (Tukaj si je Plečnik v nemščini privoščil lepo besedno igro, ki se ne da prevesti: Theyer — ime arhitekta in teuer — drag se v avstrijski nemščini enako izgovarjata). Toda nekega večera, ko sem

(dalje na str. 7)

Za zanesljivost in stvarnost cen pri "kupovanju" ali prodaji Vašega rabljenega avtomobila se Vam priporoča slovenski rojak Frank Tominc lastnik CITY MOTORS
5413 St. Clair Ave. tel. 881-2388

Slovinci v Italiji

Edina slovenska stranka v Italiji

(Ivo Jevnikar, deželni tajnik Slovenske skupnosti, ki je edina slovenska politična stranka v Italiji, se je razgovarjal o razmerah v slovenski skupnosti v Italiji s Tomažem Simčičem, ki je razgovor pripravil za Katoliški glas (25.5.1989).

1. Ivo, pred dobrima dvema tednoma si bil potrjen za deželnega tajnika edine slovenske stranke v Italiji, Slovenske skupnosti, in to v trenutku, ko preživlja naša narodna skupnost težke trenutke v boju za svoje naravne in z zakonom zajamčene pravice. S kakšnimi občutki si torej obdržal v rokah krmilo stranke in kateri so cilji, ki jim boš posvetil največ pozornosti?

Hvaležen sem za zaupanje, ki sem ga bil na kongresu ponovno deležen, moram pa reči, da je sicer tajnikova vloga odgovorna in pomembna, vendar gre pri vseh pomembnih odločitvah v Slovenski skupnosti za skupne izbire. Seveda ni vedno soglasja, vendar sem si vedno prizadeval za to, da se problemi temeljito prediskutirajo in da se potem po najboljšem spoznanju odločamo ter ukrepamo.

S tajniškimi mestom je povezanega predvsem veliko dela, žrtvovanja časa in moči, tudi skrbi. To delam predvsem iz zavesti, da ne smemo svoje skupne usode prepuščati drugim, da se moramo zavzemati za narodne in družbene potrebe.

Naša stranka sploh sloni na velikem idealizmu. Če bi se za našali le na njene organizacijske ali celo finančne zmogljivosti, bi nas bilo že zdavnaj konec. Treba pa jih je seveda krepiti, kar je posebno nujno v

Trideset let

Baragovega odbora

(nadaljevanje s str. 5)

zno zahvaliti vsem, ki so ga podpirali v 20-letnem delovanju. Pristrčna hvala vsem, ki so mu s svojimi skromnimi darovi omogočali delo, saj je zadeva Baragove beatifikacije tik pred koncem. Hvala vsem, sestavljalcem brošur, devetdnevnic, pisateljem knjig, sestavljalcem besedil za Baragove dneve in vsem, ki so pri teh proslavah sodelovali. Bog je blagoslovil številna prizadevanja odbora z mnogimi uslišanji in tudi čudeži, da so lahko v Rimu izbrali med njimi dva najpomembnejša za dokončanje postopka.

Največ sej je imel Baragov odbor v prvem letu (17), pozneje jih je bilo od osem do 12. Zadnja leta se je število zmanjšalo na pet, ker so bile številne pripravljalne naloge že dokončane. Odbor se priporoča še za nadaljnjo molitveno pa tudi gmotno pomoč. Prepričan je, da bo tudi v prihodnjih letih dobil dovolj potrebnih sodelavcev za uresničenje svojih nalog.

Zdravko Reven

Družina — št. 21 — 1989

tem trenutku, saj je organizacijska izboljšava in poglobitev našega dela temeljna naloga novega tajništva.

Trenutek pa ni lahek. Že na kongresu smo kritično ocenili zadnje, še neuradne predloge vladnih krogov o zaščitnem zakonu. Omenili smo ponovno nebrzdano seganje po naši zemlji, odrekanje že priborjenih pravic. Ozirali smo se k bližnji volilni preizkušnji, saj bomo 18. junija glasovali za obnovitev evropskega parlamenta. Zdaj pa je tu že nova vladna kriza v Rimu.

2. Kot deželni tajnik SSK v nekem smislu nadaljuješ delo tistih, ki so bili že v prvih težkih povojnih letih mnenja, da je samostojno politično nastopanje edina pot, po kateri se lahko manjšina uveljavi kot subjekt, ali z drugimi besedami, da vzame sama v roke svojo usodo. Ohranja to načelo še danes svojo veljavo?

Nedvomno. Kdor se približe ukvarja s politiko pri nas, dobiva potrditve za tako odločitve skoraj vsak dan. Zadnji primer je sporazum med socialistično stranko in Listo za Trst glede evropskih volitev. Edini kandidat PSI (= socialistična stranka) iz Trsta za evropske volitve bo kot neodvisni kandidat vidni zastopnik Liste za Trst odv. Camber, ki je bil pred dvema letoma na podoben način že izvoljen v italijansko poslansko zbornico. V tem času se je najbolj »proslavil« z dosledno protislovensko politiko.

Kot piše »Voce Libera«, obsega sporazum z Listo za Trst tudi sprejetje njihovih skrajno omejevalnih stališč glede manjšinske zaščite. In socialistična stranka Italije je stranka, ki je nekoč veljala za zaščitnico Slovencev, stranka, v katero so bili usmerjeni aktivisti in volivci nekdanje samostojne »titovske« Neodvisne socialistične zveze. Lepi sadovi vključevanja v vsedrjavne stranke!

Žalostno pa je, da se ravno

ARHITEKT
JOŽE PLEČNIK

(nadaljevanje s str. 6)

risal v tihoti šole, me je prese-netil brzojav: oče mrtev. Moji so bili dovolj pametni, ko so spoznali, da se ne da s fantičkom nadomestiti očetove smrti. In tako je prišlo do tega, da me je kmalu zatem Theyer zapal nekemu bivšemu učencu z Dunaju, ki ga je bil obiskal. Nisem bil sploh vprašan, ali čem, ali nečem. Znašel sem se torej v močno solidni, a hkrati močno trdi šoli.»

Seveda pa je treba vedeti, da Plečniku nemščina ni delala nobenih težav — vsi Ljubljanci tistega časa so jo dobro znali. Še v poznih letih je v svoja slovenska pisma rad vrnil kak nemški stavek, ki je bil posebno duhovit.

Ave Maria
(avgust 1989)

(se bo nadaljevalo)

v to stranko zadnje mesece vključujejo tudi vidni slovenski ljudje! A ne gre le za naštevavanje primerov. Samostojna pot v politiko bi bila tudi v idealnih političnih razmerah najboljša pot, če naj ostanemo prava skupnost, ki si sama išče poti v življenje, ne pa seštevek posameznikov.

3. Katoliški del naše narodne skupnosti je bil v delovanju Slovenske skupnosti vedno pomemben dejavnik. Marsikdo je zato SSK poenostavljeno enačil s katoliško stranko (prav pred kratkim smo podobno brali v dnevniku »Corriere della Sera«). Kako bi ti kot kristjan, a obenem kot tajnik »laične« (nekonfesionalne) stranke pojasnil njeno odprto in pluralistično zasnovano?

Naše mnenje je, da moramo biti kot manjšina čim bolj samostojni, a tudi enotni v politiki. V zglede so nam lahko Južni Tirolici in Francozi v Dolini Aoste, ki so v politiki veliko bolj povezani in dosegajo znatno boljše rezultate. Seveda, da je lahko stranka čim bolj odprta vsem pripadnikom naše skupnosti, mora imeti jasna pravila. Gre za sprejemanje pluralizma, demokratične metode. Znotraj stranke morajo veljati korektna pravila igre. Kar pa zadeva program, mora iskati predvsem to, kar nam je skupnega. Potrebna sta dialog in strpnost. V določenih stvareh je treba prepustiti svobodo odločanja. V glavnem pa nam odsotnost do potankosti izdelanega »sistema«, ki naj bi v programu obsegal vse, omogoča, da se odločamo po skupnem razmišljanju o posameznih vprašanjih, upoštevajoč po eni strani idejna demokratična načela, po drugi pa stvarne potrebe, kot se nam sproti predstavljajo. Katoličani imajo v stranki pomembno vlogo, skupno z ostalimi pa tudi veliko možnosti za sodelovanje, predloge, delo, samoodločanje.

Novi grobovi

(Nadaljevanje s str. 1)

Frank L. Perusek

Umrli je 76 let stari Frank L. Perusek, mož Ann, roj. Wrannich, oče Franka, Allana, Sharon Kryslak in RONALDA, 8-krat stari oče, brat Rudolpha, Dorothy Strasky in Frances Prostor (pok.). Pogreb bo iz Grdina-Cosic zavoda na 28890 Chardon Rd. danes, v torek, v cerkev sv. Paskala Bajlonskega dop. ob 11. in od tam na pokopališče Vernih duš.

Alice Marvar

Umrli je Alice Marvar, rojena Robida, žena Ernesta, mati RONALDA in Roberta (pok.), 8-krat stara mati, 2-krat prastara mati. Pogreb je bil včeraj, 31. julija, iz Brickmanovega zavoda na 21900 Euclid Ave. v cerkev sv. Felicite in od tam na pokopališče Vernih duš.

MALI OGLASI

Stanovanje iščem

3 ali 4 sobe. Sem mirna vdova. Kličite 431-0628.

(54-55)

KOLEDAR
društvenih prireditev

AVGUST

6. — Dan upokojevcev na Slovenski pristavi.

13. — Fara Marije Vnebovzete prireja piknik na Slovenski pristavi. Maša ob 12.30, nato kosilo. Za ples in zabavo igra Alpski sekstet.

13. — ADZ priredi Družinski dan piknik na svojem letovišču v Leroy, O.

13. — Kr. št. 1 PSA priredi kosilo in piknik na SNPJ farmi v Kirtlandu. Serviranje od 1. do 3. pop., od 3.30 do 7.30 igra Ray Polantz orkester.

13. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, priredi drugi piknik v Triglav parku.

20. — Slov. šola pri Sv. Vidu prireja piknik na Slovenski pristavi.

SEPTEMBER

3. — Folklorna skupina Kres praznuje svojo 35-letnico z večerjo in folklornim sporedom v SND na St. Clair Ave. Večerja bo servirana ob 4. pop., nastop bo ob 6.30 zv. Za ples in zabavo igra Tone Klepec orkester.

9. — Fantje na vasi prirede koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

10. — ADZ priredi Pečenje školjk na svojem letovišču v Leroy, O.

17. — Oltarno društvo pri Sv. Vidu priredi kosilo v svetovidski dvorani.

17. — Vinska trgatev na Slovenski pristavi.

24. — Društvo SPB Cleveland priredi romanje v Frank, Ohio.

24. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, priredi Vinsko trgatev v Triglav parku.

OKTOBER

14. — Glasbena Matica priredi koncert in nato ples v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

21. — Tabor DSPB Cleveland priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli

Slovinci.

22. — Slomškov krožek priredi kosilo v dvorani sv. Vida.

22. — Občni zbor Slovenske pristave.

22. — Slov. dom na E. 80 St. priredi letno pečenje školjk in stejkov. Pričetek ob 2. pop. Igra Eddie Rodic orkester.

28. — Štajerski klub priredi martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra orkester Veseli Slovinci.

NOVEMBER

11. — Belokranjski klub prireja martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra Tone Klepec orkester.

11. — Pevski zbor Jadran priredi koncert z večerjo in plesom v SDD na Waterloo Rd. Igra Fred Kuhar orkester.

DECEMBER

1. — Slovensko ameriški kulturni svet prireja predbožično srečanje s škofom Pevcem na semenišču Borromeo.

3. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, priredi miklavževanje.

30. — Pevski zbor Korotan poda igro »Noč božična, sveta noč« v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

MALI OGLASI

Housekeeper Needed

for elderly Slovenian woman. Own apt. and utilities inc. Couple considered. 942-1005. (55-56)

Hiše barvamo zunaj in znotraj. Tapeciramo. (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444

WANTED

Licensed Real Estate Sales Person. Full or part-time. Good commission.

George Knaus Real Estate
819 E. 185 St.
481-9300

Josef's Hair Design

5235 Wilson Mills Rd.
Richmond Heights, Ohio
461-8544 or 461-5538

P. N. Krasnov

Pri podnožju Božjega prestola

— Roman —

I.

Ivan Pavlovič Tokarev, polveljnik koljdžatske stražnice, je, brž ko je skončal večerne vežbe s kozaki, obšel hleve in stanovanja, pregledal, ali je dvorišče čisto pometeno, pograjal dnevnica radi slame in konjskih odpadkov, ki so tu in tam ležali, — zakaj zahteval je na svoji mali stražnici popolno čistoto »kakor na bojni ladji« — in takoj odšel na verando svoje hišice, obrnjene proti vzhodu.

Sibirski kozak, njegov sluga, mu je prinesel na mizo velik čajnik z vročo vodo, majhen čajnik s čajem, velikanski kozarec z zlatim napisom na modrem polju: »Pij še eno!« in steklenico ruma. Ivan Pavlovič se je lotil svojega ljubega večernega opravila: da je brez konca popival čaj s posebnim sibirskim prepečencem, ki mu ga je pripravil njegov sluga Zapjevalov.

Ljubil je te trenutke umirajočega dne v divji in neobljudeni prirodi Osrednje Azije. Ljubil je zvenco tišino gora, kjer se vsak glas sliši od daleč in se zdi zelo jasen. Rad je cele ure gledal v neskončno dolino reke Tekesa, ki je obrastla s trnjem in vrbovjem in ki je s teh višav videti kakor širok, temno zelen trak, ki teče k drugim nižjim goram, ki so pozlačene z večernimi sončnimi žarki.

Ljubil je divje špice gora, strahotne stene, ki so se zdaj zdele kakor velikani, zdaj spet kakor stari gradovi s stolpi in nazobčanim zidovjem. Ljubil je strme prepade Alatauskega gorovja, po katerem je šumno tekla ledena Koljdžatka, razsipajoč se v peno in rosen dim; ljubil je njen enakomerni šum v žarkih poletnih dneh, ko se ledenik močneje topi in s tisočimi kapljami in curki napolnjuje neukrotljivo Koljdžatko... Ivan Pavlovič je ljubil svoje mrke in molčeče sirske kozake, zanesljive in resne, ter njih majhne, kosmate konje. Nad vse pa je ljubil svojo samoto, samostojnost in popolno neodvisnost.

Tukaj ob vznožju Han-ten-gria, najveličastnejše gore na svetu, ki jo Kirgizi imenujejo »Božji prestol«, dve in pol vrsti nad morsko gladino (*1 vrsta = 1067 metrov. Stražnica je bila torej 2660 m nad morjem. Triglav, najvišji vrh v Sloveniji, ima 2890 m.*), se je Ivan Pavlovič čutil boljšega, bolj vzvišenega, čutil je, da je poseben, ne zemeljski človek.

Služba ni bila težka, pač pa neznansko dolgočasna. Stražili so kitajsko mejo, proti kateri se je spuščala strma, s kamenjem posuta, težko prehodna steza. Na oni strani meje je stala bela, četverokotna, visoka, nazobčana stavba iz gline. To je bila kitajska stražnica, v kateri bi morala biti posadka dvajsetih vojakov. Pa Kitajci

postojanke niso vzdrževali in je tam živel samo star Kitajec s hromo nogo — edini stražnik trdnjave.

Ivan Pavlovič je imel blizu trideset let. Bil je visoke rasti, stasit in na vse strani ustrojen kot pravi gorski lovec. Imel je goste, plave, malce nakodrane lase, zagorela lica s tankim, ravnim nosom in s plavimi, nevelikimi brkami, ki niso zakrivale krasno začrtanih ustnic. Brado si je bril in odločni podbradek se je lepo odbijal od tankega, mladostnega vratu, očrnelega od sončnega žara.

Imel je nekaj razlogov, radi katerih ni maral žensk in se jim je izogibal. Ko so spomladi Kirgizi šli po koljdžatski poti na letno pašo na obširne planote v gorovju Terskej-Alatan, on ni občudoval lepih in mladih Kirgizk, ki so bile odete v modra, rumena in rdeča oblačila ter okrašene z žarko bleščečimi ogrlicami. Ni jim pošiljal prijaznih besed v kirgiškem jeziku in ni jezdil za njimi v daljna taborišča, da bi čul njih otožne pesmi in čutil poleg sebe ženo, polno prvobitne prelesti. Prav tako ga niso nikoli videli, da bi šel v dungansko vas, kjer so temnopolte Dunganke v belih haljah nosile na rami ilovnate vrče, podpiraje jih s krasnim pregibom roke.

Pečal se je z lovom, sledil v še nepreiskanih gorah za zlatom in žlahtnim kamenjem, ljubeče živel z naravo in pazljivo varoval svojo samoto.

Njegova hišica za poveljnika stražnice je bila po načrtu državnih inženirjev zgrajena iz opeke in je imela vse prijetne in neudobne strani vladne stavbe:

Ob vsej hiši je tekla veranda z leseno ograjo. Ko bi bilo mogoče to verando oviti z vinsko trto ali bršljanom, bi bila nudila mnogo veselja. Ker pa na kamenitih tleh Koljdžata nič ne raste, je stala gola, odprta vsem vetrovom, po zimi jo je zasul sneg. V sredini so bila vrata, ki so se odpirala na majhen hodnik. Ta hodnik je delil hišo v dve samostojni stanovanji, vsako z dvema sobama; zakaj računali so, da bosta na stražnici dva častnika. Zdaj je bila druga polovica hiše za silo opremljena na stroške polka, za slučaj da pride »poveljstvo«.

Ivan Pavlovič je stanoval v levi polovici hišice. Tu je imel prijetno delavnico, poslano s pestrimi preprogami; po stenah so visele kirgiške preproge in vezene. Na njih so v krasnem redu visele: iz kavkaškega oreha izrezana ruska puška, trocevka »Layer« in lahka dvocevka brez petelina, izvrstno angleško delo. Med orožjem so visele torbice za naboje, bodala, lovski noži in deli opreme za konje.

Pri isti steni je stal divan, sestavljen iz nizkih zabojev, na katerih je bila položena vreča, napolnjena z volno; vse to je pokrivala težka preproga. Opremo so dopolnjevale blazine. Velika pisalna miza je bila pokrita bolj z orodjem za lov kakor pa za pisanje. Tu so bile tehtnice, mere za prah in svinec, orodje za izdelovanje nabojev in škatlice s kapselni. Ob nasprotnem zidu je stala velika omara s knjigami o rudninah, živalstvu, potovanjih in tako dalje. Pesmi in povesti pa ni bilo.

Sosednja manjša soba je bila za spalnico. Mesto preprog so tam bile razprostrte ovčje, medvedje in kozje kože. Pri vojaški postelji Ivana Pavloviča je ležala velika tigrova koža, lovski plen Ivana Pavloviča, ki je bil radi tega odpotoval za dva tedna na Balkaško jezero, na močvirnate in z gostim trsjem obrastle bregove reke Ilje. Preprost umivalnik, v redu obešena obleka po stenah ter častniški kovčeg s perilom, na katerem je ležalo sedlo, so dopolnjevali opremo.

Na verandi je v pomladi stala jedilna miza, dve stolici ter pleten naslonjač, ki so ga bili pred dvema mesecema tu pustili neki Angleži, ki so pripotovali semkaj na lov.

V desni polovici hiše je bila velika soba prirejena za goste. Tu je stala čedna železna postelja z žimnico na peresa, poleg okna velika miza, na katero je bil z žeblički pritrjen prt, na njem so ležali stari, zaprašeni in porumeneli časopisi; v kotu je stala navadna, črno prepleškana omara za obleko. Da se soba ubrani mraza, so bile na podu mesto preprog pribite bardanke (*bardanka = preproga, spletena iz riževe slame*), vrhu njih pa so bile razgrnjene dunganske tkanine. Sosednja sobica je bila prazna; rabili so jo za shrambo za naboje, rum, konzerve in prepečenec Ivana Pavloviča.

Povsod je bila vzorna snaga. Stekla v oknih so bila umita, prah vedno pobrisan in postelja z blazinami in zloženimi odejami je bila pokrita s platneno ponjavo.

Kuhinja, soba za služabnika, shrambe, hlevi, kopalnica in drugi gospodarski prostori so bili v posebnih krivih in neotesanih zgradbah, ki so jih sami brez inženirjev postavili iz zemlje in slame, a stale so izven skupne ograje. Stale so višje in nižje od glavne hiše, na majhni planoti, ki je s strmimi stenami padala k reki Koljdžatki in od nje v dolino Tekesa.

Veranda hišice je z eno stranjo visela nad strmino in z nje se je odkrival oni divji razgled na velikanske prostornine skrivnostne, le malo preiskane Osrednje Azije, ki ga je Ivan Pavlovič tako rad užival v ju-

trih in večerih.

Velika čaša z napisom »Popij še eno!« se je v majhnih požirkih izpraznila. Priliti rum je pustil v ustih prijeten okus, obudil motne misli in sanje, ki so plavale pod tihim šumom lahne opojnosti.

Ivan Pavlovič se je udobno stegnil v naslonjaču ter uprl pogled v Tekeško dolino. Z očmi sanj je videl, česar ni bilo. Blodil je po gostem grmičju in trstovju ob reki, plašil jate zlatokrilih fazanov, gonil divje gosi in race. Njegove misli so krenile k pestri Aksi, v skrivnostni podzemski Turfan, kjer so ljudje, da bi se rešili žgoče toplote, sezidali mesto pod zemljo. Zdelo se mu je, da vidi za snežno črto Alatauskih gor še višji venec gora, bleščeče ledenike Himalaje in Indijo...

Spodaj so Dunganji gnali mimo čredo ovac in koz. Blejanje ovac, kriki Dunganov, lajanje psov, kar se je razločno slišalo na vrh, je potihnilo in zamrlo. Večerna veličastna tišina je obenem s hladom, dihačim od ledenikov začela objemati koljdžatsko stražnico.

Zdajci je občutljivo uho Ivana Pavloviča ulovilo po tej strani verande z Džarkentske poti sem drdranje vojaškega voza in topot konjskih kopit. Bilo je slišati, kako so se drobni kamenčki rušili in se trkljali dol z ozke poti, kako so škripali pod podkvami in šumljali pod obroči koles.

Nikdo ni zdaj imel priti na koljdžatsko stražnico. Poveljnik brigade je bil tu pred tednom dni in je odšel v Džarkent, kjer so bili v polnem teku nastopi in dirke. Poveljnik polka je urejeval taborišče v Tiškenu. Ni bilo treba nika-ke izmene ali dopolnitve glede kozakov; hrano za ljudi je bil že dostavil dobavitelj Tarančinec prav včeraj; pošta je prihajala vsakih petnajst dni, in sicer brez voza na hrbtu konj, in pred koncem tega tedna ne bo prišla. Da bi prišli lovci, zdaj ni čas; sicer pa gre pot zanje na Han-ten-gri naravnost in jim ni treba, da bi šli mimo Koljdžata.

No, sluh ga ni varal. Kolesa voza so škripala, konji so se, topotaje z umerjenimi koraki, vzpenjali po strmini.

Ivan Pavlovič je vzel daljnogled in odšel na zahodno stran verande.

Rdeče sonce se je spuščalo za vrhove Alatauskih gora. Izjedene od časa in od vodâ potopa, ki je nekaj pokrival vso to dolino, so štrlele tu skale, dvigajoče se iz mehkega laporja; tu so njih temnordeče ali sive plasti imele mehke obrise gričkov, tam so se dvigale v zaostrene špice. Robovi so jim bili okovani z bakrom, ki je gorel v soncu, njih obronki pa so tonili v vijoličastnem mrču doline, da so se zdeli iz prozornega ametista.

Bližje se je videl neskončni obronek Alatauskih gor, pokrit s kamenitimi sipinami, ki so se, Bog ve kdaj, zvalile z gore, ali ki so jih semkaj nane-

sli mogočni ledeniki; odtu so bili videti kakor črni kamenčki. Med njimi se je od reke Ili semkaj vila pot, ki jo je bilo mogoče razpoznati po zlatem prahu, ki se je bil dvignil in obstal v nepremičnem večernem zraku ter se vil kakor kača po vsem dolgem obronku, do koder je segalo oko.

Stražnici so se bližali trije konjiki. Zdaj so se skrili za skale ali v gorske globeli, zdaj so se prikazali na majhnem hrbtu ali na kaki ravnici. Za njimi je tekel otovorjen voz, ki sta ga vlekla dva konja. S prostim očesom se je videlo, da sta dva od konjikov kozaka in da tretji nosi čerkeski svetlosiv plašč ter sivo papašo (*papaša = visoka kučma iz ovčje kože, kakor so jo nosili kozaki in kavkaški polki*).

Ivan Pavlovič je pristavil daljnogled k očesu in malo da ga ni spustil od začudenja in ... od nevolje, ker je v Koljdžat prihajala ženska in še celo ženska evropskega rodu.

Torej to pomeni... Pomeni, da bo nekaj časa, — Bog daj, da ne dolgo, — moral gostiti, zabavati, skrbeti za to bitje, ki bi ga najmanj želel videti pri sebi v svojem osamljenem domu.

Spet je pristavil daljnogled k očem. Da, to je bila ženska. Neka prav čudna ženska, podobna fantiču, mladeniču, v svojem sivem vojaškem plašču, s puško na rami, s torbico za strelivo in z velikim nožem za pasom in z visokimi, rumenimi škornji.

Ni se maknil z mesta, ni poklical Zapjevalova, da mu ukaže, naj segreje vodo za čaj in večerjo. Tako velika je bila njegova nevolja in ogorčenje; in ostal je na verandi, dokler se mu prišleci niso približali in ni mlada ženska z lahnim gibom skočila s sedla.

(Dalje prihodnji terek)

Avtomobili samo za bogataše?

Ljubljana — Primerjanje med cenami avtomobilov in povprečnimi plačami (meseca februarja) je pokazalo, da bi morali v Sloveniji odšteti 26 mesečnih plač za nov Renault 4 (izdelan v IMV Novo mesto), 33 plač za Yugo 101 (iz Kragujevca) in dohodke 9 let za BMW 216 uvoženega iz Nemčije.

Večina ljudi na svetu ne živi v svobodi

Koliko je na svetu svobodnih ljudi? Po statistiki Freedom House iz New Yorka je na svetu 5 milijard 128 milijonov ljudi, ki žive v 167 suverenih državah. Od teh pa jih živi zares svobodno samo 1 milijarda 992 milijonov ali 38%, delno svobodno jih živi kar celih 41%, kamor spada poleg Sovjetske zveze tudi Jugoslavija in še nekatere druge države.

